

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a postá mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon: 317.
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

"Toronyórák"
palota, laktanya, gyári-órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.**
I. n. állami közvel. gép-áruháza Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségtérít. bérn.

Franklin-Társulat
Ajánl és elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jóállás mellett legolcsóbban
asphalt-burkolatok fektetését és
nedves lakások, pinceszék, stb. gyökere szárasztatását.
Telefon.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Írta **Frühlichné Mórész Paula.**
Ára füzye 1 frt 50 kr.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros ajánlja
úri divat- és fehérenemű-ujdonságait.

MARGIT-CRÉME
hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczermé (nem zsiros kenőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti az arcot, eltávolítja arczáról minden nemű bőrtisztatlanságot.
Egyedüli szer szepőlő, májfoltok, pattanások, bőrrák (mitósser) ellen. Bismutas hatás abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felvétték és ez okozza azon esodás átalakulást, hogy szepőlővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alabástrom fehérré lesz.
Mivel nem zsiros — nappal is alkalmazható, — a crémével bekenett bőrön a hölgyor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt.
Margit-szappan ára 35 kr. Margit-hölgyor, fehérré, rózsás és crémé színben ára 60 kr. — Margit-fogpép 50 kr.
FÖLDES KELEMEN gyógyszerháza, Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár **BUDAPESTEN,** Török József, Király-utca.

A világ legnagyobb csataképe.
Kosciuskó győzelme
Raczlawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festőművészek óriási körképe a városligetben Aréna-út.
Reggel 8 órától nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása.
Belépti díj 1 korona.

A természetes savanyúvizek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitünőségek
egybevágó vegyelemzése alapján milyenséggel az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

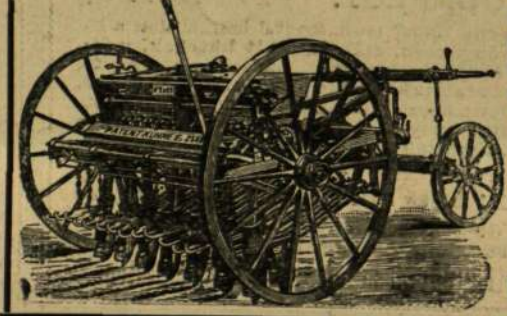
Az első magyar
nőgymnasiumba,
mely internatussal és elemi iskolával van kapcsolatban, a beírások folytak. Bővebb felvilágosítással (prospektussal) készséggel szolgál kívánatra az igazgatóság:
Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.

27 éven át
v. állami kórházi igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discretül és biztos sikerrel minden férfi és női bajt.
Ozím: Kardos
specialista,
Kerepesi-ut 6. (Kerepesi-bazár) I. em. ajtó 2.
Rendel: d. e. 7-8, 11-2, d. n. 6-7-ig. Levélben is.

Mirdetések felvételnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

RÖSER JÁNOS nyilv. tan- és nevelő-intézete
BUDAPEST, Aradi-utca 10. szám, Röser-ház.
Ezen intézet alapított 1853-ban. Eddigi tanulók száma 13,781; magában foglalja a nevelő-internátust, melyben vidéki családok fiait teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyerne; a felső kereskedelmi iskolát, mely egyenrangú és egyenjogú a köznevelési iskolákkal, záróvizsgálatokkal a katonai szolgálatra jogosítanak; a polgári iskolát, mely egyenrangú az állami és köznevelési iskolákkal. Nővendékek felvétele augusztus 31-ig. Tanácsosan a beíratást minál előbb eszközölni, mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet. — Irántétést kiad és felvilágosítást ad az igazgató:
RÖSER JÁNOS, Budapest, VI., Aradi utca 10.

KÜHNE E. MOSONBAN.
Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára (1856)
ajánlja 40 év óta általán elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt **SORVETÓ-GÉPEIT**
sík és hegyes talajra. — Egyedüli gyártása a szab. Laacke-féle szántóföld és rétboronáknak (25-féle nagyságban).
Ventzki-féle szab. takarmányfülesztők. — Új hengerek.
Sack-féle ekék minden nagyságban, 2, 3, és 4 vasú ekék bármely talajviszonyokhoz. Kósták, magtárostó, 33 frt. Konkolyozók, morzsolók, szecsakavágók stb.
UJ: CZIROKCSÉPLOGÉP.
Főraktár:
BUDAPEST,
VI. ker., Váci-körut 57a szám.

BUDAPEST,
Gyár
Külső Váci-ut 1549.
Városi iroda
Erzsébet-tér 10. sz.

ROESSEMANN és KÜHNEMANN
GÉPGYÁRA.
Különlegességeit képezik:
I. Koppel Artur-féle keskenyágú vasutak, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, építkezési és egyéb czélokra, kézi, ló-, gőz- és villamos tüzemre.
A kiállítási köruton közlekedő villamos vasut a czég gyártmányára, a villamos berendezés Ganz és társa czégé.
II. Sodronykötél-, függő- és síklő-pályák saját szabad. rendszerint szerint.
Képes árjegyzékek és költségvetések ingyen szolgáltatnak.

Sz.-Lukácsfürdő
Nagy kénes iszapfürdő, iszapborogatások, meleg zuhanyfürdők. Massage, kádfürdők, külön férfi- és női gőzfürdők és uszodák.
részv.-társ.
Budapest.

VÁRADY MÁRTON
IV. kerület, Múzeum-körut 35. szám.
Szerez és elhelyez egy helyben mint vidékre:
Szakácsnő, szobaleány, mindenes leányok, dada, vasalónők, továbbá gazdasszonyok, kucsmárók, társalgónők, áruánők, szepességi német lányok, bonnekat, gyermekkeresztnők, uralági inas, portás, irodaszolga, lovász, kocsi, kertész és szakácsokat stb., stb.

36. SZÁM. 1896. BUDAPEST, SZEPTEMBER 6. 43. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6. — Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 8 frt. félévre — 4. — Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** egész évre 5. — félévre — 2.50 — Külföldi előfizetőkhez a postai legmeghatározott viselődji is csatolandó.

AZ OLASZ KIRÁLYI ÉS JEGYESE.

AKIS MONTENEGRO fejedelme épen családja trónra jutásának kétszázadévi örömmünepére készült, mikor az a kiváló szerezése érte, hogy Viktor Emanuel nápolyi herceg, az olasz királyi korona örököse, megkérte s nyomban el is jegyezte egyik legbájosabb leányát, *Helena* hercegnőt. A jegyváltás híre nagy érdeklődést keltett egész Európában annyival inkább, mert szinte szokatlan, hogy egy hatalmas királyi trón örököse nejeének választ...

melyet, mint az orosz politika diadalát, különféle érzelmekek fogadtak a különböző államok. Eleintén maga az olasz nép sem igen volt a hírtől elragadtatva; de aztán csak belenyugodott a királyi választásába, mert mind több-kedvező értesítés érkezett és terjedt el a fiatal hercegnőről, ki ha nem ősi királyi vérből származott is, de olyan személyes tulajdonokkal ékeskedik, a melyek méltóvá fogják tenni, hogy a fényes olasz trón osztagyosává legyen.
Az olasz királyról nagyon keveset tud a világ. Szüleinek udvara a legzárkózottabb életű...

vara valamivel szabadabb mozgású; de ott is nagy a komoly feszesség. Az itt uralkodó hangulatot eléggé jellemezheti az, hogy Margit királyné legtöbbet a német mysticusok filozófiájával foglalkozik. Kedveli a művészeteket is; de azért termet alig deriti föl évenként egy pár esti zenei előadás.
Viktor Emanuel (Ferdinánd, Mária, Januarius) királyi most 27 éves ifjú. 1869. nov. 11-én született Nápolyban s ugyanott és Florenceben szokott tartózkodni, mióta nagykorúvá lett. A világtól, úgy látszik, szándékosan elzárkózik.

VIKTOR EMANUEL OLASZ TRÓNÖRÖKÖS. HELENA MONTENEGRÓI HERCEGNŐ.

tásánál ne a nagypolitika tanácsaira, hanem szíve érzelmeire hallgasson. S az olasz királyi ezt tette, bár egyebek közt nem utolsó akadály volt előtte, hogy szerelme tárgya a görög-keleti egyház hívei közé tartozott. Azonban ez az akadály is elhárult a moszkvai koronázás alkalmával, mikor is a czár, Montenegro fővédnöke, megengedte, hogy Ilona hercegnő a rom. kath. egyházba áttérhessen.
Erre csakhamar — augusztus 18-án — bekövetkezett Cettinyében a hivatalos eljegyzés,

Európában. Egész Olaszországban alig van család, vagy egyes ember is, a ki a *Quirinal* nevű királyi palotában másként megfordulhatna, mint alattvaló uralkodója előtt. Az ó-spanyol szer-tartásosság egész merevségében, sőt ridegségében honos az olasz királyi udvarban. Rögtoni kegyvesztésnek tenné ki magát, a ki a királynak kéretlenül valamit tanácsolni merne. Umberto király inkább gazda, mint uralkodó. Alig törődik valamit a politikával és a hadsereggel, a mit miniszterei is fájlalnak. A királyné ud-

Csaknem pusztán katonai tanulmányainak él. E mellett érmekek gyűjtésével foglalkozik. E nemű gyűjteménye állítólag igen becses. Termetre nézve alacsony és vézna. Gyöngye, beteges gyermek volt s igen lassan fejlődött különösen testileg. Szellemi tehetségeit volt nevelője, *Giacomo d'Orio* őrgrof ismeri legjobban s ez úgy nyilatkozik róla, hogy igen értelmes és szilárd jellemű ifjú, kire gyermekkorá óta nagyobb hatással van az anyja, mint az atyja. Mondják, hogy hazájának jelenlegi politikai, társadalmi

és erkölcsi állapotaival nagyon elégedetlen. Az olasz nép reménykedve tekint rá; bizik erős akarataiban és emelkedett szellemében, hogy egykor valóban boldogítani fogja Olaszországot. Hogy azonban ez a remény mennyire válik valósággá, azt csak a jövő fogja megmutatni.

Helena hercegnő atyja székhelyén, Czettinyében született 1873 jan. 18-án. Első oktatója egy svájci nevelő volt, a ki igen sikeresen vezette a tehetséges gyermek fejlődését. Tizenhárom éves korában III. Sándor császár kívánatára Szent-Pétervárra adták a nemesi leánynevelő intézetbe, hol két testvérnőjével együtt öt esztendőig tanult, nevelkedett. Legnagyobb kedvvel és sikerrel tanulta a nyelveket, meg a természetudományokat, de igen szép haladást tett a zongorázásban, hegedülésben, a rajzolásban, sőt a festésben is. Most is örömet foglalozik természettudományi kísérletekkel, s valódi művészi érzéket tanusítólag gyakorolja a tollrajzot és a vízfestést.

Tanulmányai végeztével hazá indulván, útközben hosszabb időt töltött Drezdában, hol nagy érdeklődéssel látogatta a tanulmányozta műgyűjteményeket. Majd a múlt évben anyjával, Miléna fejedelemasszonnyal, ugyancsak a művészet iránti lelkesedésből meglátogatta a velencei művészeti kiállítását. S ez döntött jövő sorsa fölött. Bemutattatott az olasz királyi párnak, mely igen kedvezőleg fogadta, és megismerkedett a napolyi herceggel, kinek immár boldog jegyese.

A jegyváltás után a hercegnő azonnal szorgalmasan tanulni kezdett olaszul s rövid idő alatt annyira haladt e nyelvben, hogy jegyesét legutóbbi látogatásakor már olaszul üdvözölte, sőt már szép olasz levelet írt Margit királynénak is, kit leendő menyének e figyelme igen megörvendeztetett.

Helena hercegnő szép, sugár termetű s igen bájos és nyájas arcú. Nagy gesztenye-barna szemű ragyogók s igazi szellemesség tükröi. Szemöldői kecses ívből árnyékolják szemét. Szája piciny s finom metszésű. Dús fekete haja hullámzatosan emelkedik magas homloka fölött. Finom fehér nyakán redsen két sor igazgyöngyöt visel. Hangja igen zengzetes és beszéde kellemes folyékonyabb, akármely nyelven szól meg. Leginkább francziául beszél, de tökéletesen tudja a szerb és orosz s ezek mellett német és angol nyelvet is, melyekhez most már leendő második hazájának nyelve, az olasz is járul.

Megjelenése, modora csupa báj, kellem, szerénység és jószág. Szíve nemességét honfitársai magasztalva emlegetik. A kinek a fejedelem elé terjesztendő baja, kérelme van, az előbb Helena hercegnőnél jelentkezik kihallgatásra, ki atyja előtt minden jó ügyet szívesen pártol. Nagy érzéke van a háziasság iránt. Igazi családfőnek termett.

Miklós fejedelem háza nagy szerencsével s gyorsan emelkedik. Hat leánya közül a két első szintén fényes házasságra lépett. Az egyiket egy orosz nagyherceg, a másikat Leuchtenberg herceg vette el. Most azt rebesgetik, hogy immár a negyedik leányra is nagy szerenese mosolyog egy (meg névtelen) királyi személyében. Így Czettinye valóságos «ara-fészek», honnan egymás után viszik a lányokat fényesnél fényesebb esküvőre. Az egyre szélesbeő nagy rokonságon kívül fölöttébb ajánlja őket nagy szépségek és szellemességek. A szépséget inkább anyjuktól, a délszláv női bájuk és megtestesülésétől, az élénk szellemet és fenkolt véralkatot pedig inkább atyjuktól örökölték, ki mind Montenegró, mind délkeleti Európa békéjére nézve sokkal bölesebben teszi, hogy békés házassági politikát űz, mint ha fegyversörgetésre s kis országa terjesztésére gondolna. Az olasz királyiban olyan vót nyer Miklós fejedelem, a milyennél talán álmodni sem mert volna, s olyan összekötöttesékek jut, a melyek házában nemcsak fényt, hanem jövőjét is maraddólag biztosítják.

AZ ÉN KIS GAZDÁMRÓL.

(Némely nógató levelekre.)

Mióta hallgatok, mióta,
Hogy ajkamon elhalt a nóta!
... Pedig ez a világ, — Istenem, —
Sohse' volt tán ily szép énekeim.

Soha az ég ilyen virágos,
Soha az ég ilyen sugáros,
Soha ilyen fénylő felettem...
Soha ennyi dal a szivemben.

De hogy el is mondjam, hiába,
Ha egyszer nincs időm reája!
Érek is én most az efféle
Haszontalan semmittevésre.

Eladtam én végkép' magamat...
— S vagyok most minden a nap alatt.
Koesis, ló, vagy éppen — a szekér,
A hogy a gazdának többet ér.

S látatok csak, mikor rámkaczag,
Az én kicsi lelkeim fiamat!
— Tudom, többet ti sem szólnátok.
Tudom, hogy most békén hagyjátok!

Szabolcska Mihály.

EMLEKEK A RÉGI MAGYAR HUSZÁRELETBŐL.

A ki a század elejének a magyar nyelv és irodalom föllendítése körül kifejtett élénk mozgalmait figyelemmel kíséri, a magyar nyelvemvelés ezen úttörő munkásai közt nem egy komoly, érzelmese vagy hazafias költemény alatt fogja látni az *Ettingshausen* nevet. Annál meglepőbb ez, mert az idegen hangzású név nemcsak egy külföldi származású, teljesen magyarrá lett egyént takar, de egyáltalán magyar huszárt is, a kit a huszár név hét országra szóló hire, dicsősége csábított közénk a messze Rajnától, hogy suta dobva a diákélet könyveit, új hazában, új pályát törjön magának s ne csak karddal, de tollal is szolgálja ezt az új hazát.

Ettingshausen kézirati följegyzései részletesen számot adnak az ifjú ösztön ezen kalandos fellángolásáról, mely őt a bingeni szülői háztól szökésre bírva Magyarországra kalauzolta, de egyszersmind telve a múlt századi magyar katonai élet jellemző epizódjaival, tősgyökeres jellemző vonásaival, melyeknek rövid kivonatát adják az alábbi sorok.

A fiatal huszárt először ezrede depotjához küldték, a túrózmezeyi Váraljára. Pozsonyig porosz hadifoglyokkal utazott, a kiket át akart csábítani a huszárokhoz. Természetesen ez nem ment. Pozsonyban aztán elérkezett a várva várt pillanat, a mikor munderjárt föl kelle próbálni. De, oh fátum, a komisz ruha nem pázolt, s szabóhoz kellett adni. Pedig minden áron meg akarta nézni az esti színházi előadást. Mit tegyen hát? Fogta magát s ingére és gatyájára öltötte fel a köpenyegét, s így aztán feszíthetett a publikum előtt, nem minden zavar nélkül ugyan, mert akadtak kíváncsiak a kik töviről-hegyire meg akarták nézegetni adjusztirungját. Kárpótlásul aztán az a szerencse érte, hogy szállójába visszatérve értesült a koresmárostól, hogy transport-kommandánsának, egy kapitánynak és feleségének számláját is neki kell kifizetnie.

De hát a szerencsétlenséghez mindig közel jár a szerencse, s ez huszárunkat is hamar felkarolta. Hogy, hogy nem, Nagyszombatban megismerkedett Szerdahelyi püspökkel, a ki nemcsak asztalához hívta meg a huszárnak felesapott fiút, hanem ajánlotta is ezrede második tulajdonosának sógorához, a mi később hasznára is váltott.

Váralján egy huszárszázados volt a depot-kommandáns. Ez egy közlegényhez adta őt szállásba, a ki németül is tudott. Persze az idegen legény megérkezésének híre lázba hozta az egész kompániát. Feneketlen zsebet véltek találni nála s erszenyéhez ősi huszárvirtus szerint a legmerészebb reményeket fűzték az

elsődi pajtások. Csalódtak, mert mindössze 7 forintja maradt; így aztán a nimbusz hamar szétfoszlott, s a hízogk hada szétbontott. A rozsz táplálék s a komisz kenyer túlságos élvezete rövid idő múlva betegé is tette. De mindez nem vehette el kedvét a huszáreltől.

Pedig milyen élet volt ez egy tudományos pályára készült diákra nézve! Naponként őt lovat kellett pucolnia, azután hetenként kétszer őrségre mennie. Nem lévén pipás, a kis őrszoba pipafüstje össze-vissza marta, csak magyarul és tótul beszélő bajtársai pedig lenéztek s gúnyolták az ágról szakadt németet.

Csupán két lény volt, a ki rokonszenvezett a szegény ördöggel: parancsnokának felesége s leánya. Ezek szívesen hallgatták mindazt, a mit messze hazájáról, a híres Rajna-vidékről s a külföld nagy városairól beszélt. Hát még mikor az ottani divatról is elejtett egy-két szót! Hálából aztán a fiatal lány sok apró szíveséggel halmozta el a csinos regrutát; nem pedig székelt adott neki, ha a poszton állástól elfáradt s egyáltalán kezdett érdeklődni a huszárlégeny iránt.

Hanem ennek nagyobbakra törő ambícióját nem elégítette ki a depótól való élet. Alig várta, míg elég edzettnek fogják találni, hogy Csehországban fekvő ezredéhez küldjék. Hogy ezt mihamarabb elérhesse, minden kitelhető módon dresszírozta magát. Keztyűt nem viselt s vaskardját a leghidegebb időben is pusztá kezében tartotta. Semmi könnyebbséget igénybe nem vett s köpenyt is csak esős időben öltött magára.

Vége elérte vágyai célját, 1779 februárjában berukkoltatták ezredéhez. Kemény téli időben kellett megtennie az útát Csehországba, s a hosszú menetelés fáradoimait még fokozta a katonák hihetetlen durvasága, melyet tűrnie kellett. Alig hinnők, ha nem ő maga mondaná, hogy vele egy glédában álló társa folytonosan lábát döföste, csakhogy lörögástól kapott sebe lassabban gyógyuljon. Káplárja mindezt elnézte, sőt maga is segítgette őt gúnyolni, egész addig, míg szájától el nem vonta lönungját, hogy neki zsemlyét, pálinkát vegyen.

A bajor örökösödési háborúban ezredének nem akadt dolga; de annál nagyobb kellemetlensége volt századparancsnokával, ki nagy kartyas lévén, egy nap a legénység összes szoldját elkártyázta. E miatt lázadás tört ki a legénység közt, minek folytán az összes bünsököknek kardjaikat átadva, börtönbe kellett menniök s Ettingshausen is csak úgy kerülte ki sorsát, mivel föltételezték, hogy magyarul nem tudván, mit sem értett a legénység és a tisztok közt támadt szóváltásból.

Galiciában állomásozása alatt kezdett csak el magyarul tanulni. Egészségi állapotában csakhamar oly rosszra vált, hogy egy nap a gyakorlótérön összeesett. Ekkor szakaszparancsnoka, Nyáray főhadnagy, látva szomorú állapotát, lakására vitette s felgyógyulása után is ott tartotta. A nemeslelkű magyar tisztrel 42 év múlva már mint tábornok is a legmélyebb hála hangján emlékezik az agg katonára. Míg nála volt, ő vezette egy másik tiszttel közös háztartását a derek főhadnagynak. Kenyércsejőjéért és szoldjéért nálok teljes ellátást kapott. Igaz, hogy a havi ebéd- és vacsorakiadás sörrel együtt, harmadmaguknak, őt szolgálva együtt sem került többé 14 pengőnél.

Harmadfélvi szolgálat után aztán szerencsén felvitte őrsvezetői rangig, s még azon évben káplár lett. Mint ilyen jutott ezredével a Bánáthba, hol akkor a török háború állott épen küszöbön; ütközetre azonban íttsem került a dolog; ellenben érdekes dolgokat jegyzett föl Gillátton állomásozásából az odaváló férfiak feltékenységéről, kik a legkisebb gyánúra leszártak a feleségek körül legyeskedő huszárokat, holott ugyanakkor kegyelettel őríttek azt a régi szokásukat, hogy a ház legifjabb fejérszemelye tartozott a vele egy szobában alvók mindenikének, tehát a bekvártélyozott huszároknak is a lábat megmosni. Nem ritkán pedig az ilyen legifjabb fejérszemely 17—20 éves volt, az ura pedig 12—13 éves, a ki éjjel-nappal künn őrizte a marhát a legelőn, s helyette a többiek szeme őrízte feleségét, a kit apja vásárolt, neki, míg csak ő is föl nem cseperedett.

Galiciába visszatérve kapta Ettingshausen a harmadik, az őrmesteri csillagot, s egyszersmind ezredese, Mészáros, ezred segédtisztté osztotta be.

Jóízű genre-t rajzol az emlékiró ez időből százada egyik kapitányáról, egy valóságos kü-lönczről, a ki sem olvasni, sem írni nem tudott, de mint Dain altábornagy láb-huszárja, vitézségéért tisztí rangra emelkedett. A régi hadsereg élő typusa volt ez, olyan, a milyenek akkor oly gyakran csináltak fényes katonai karriert. Mikor felbontotta a beérkezett parancsokat és leveleket, egy darab ideig úgy tett, mintha olvasná, azután egész flegmával másnak adta át és felolvastatta. Az idegen nyelvű vezény-szavakat a legkomikusabb módon fordította el, például kiadta, hogy a tölténytartókat «lezározzák» e helyett, hogy lakirozzák be. Sok tréfát is üztek vele. Egy alkalommal századát a hóban defilírozattatta el, hogy a lovak patkóinak nyomából itélje meg, hogy megtartották-e emberei a «richtung»-ot. Ő maga hátul lépdelt lován s mikor észrevette, hogy a nyomok közt eltérés van, haragosan felkiáltott: «Ki volt az, a ki nem lovagolt a sorban?» «Az a fekete csákós» — felelte általános hahótázás közt az egyik kópé. N. B. mindegyiknek fekete csákója volt.

Megvolt a maga módja a számadások rendben tartására is. Ha élelmezési pénzeket kapott a kezéhez, akkor az összeget annyi krétavonással jegyezte az ablaktábla hátára, a hány forint-ról szó volt. Mikor aztán elhozták a számlát, a krétavonásokból győződött meg annak helyességéről.

Ha új manipulánszt kapott, úgy próbálta ki becsületességét, hogy a saját pénzét, körülbelül 10,000 forintot mindenféle pénznevelő, adta át neki összeszámolás és kiválasztás végett. Számolás közben aztán benyitott előre ki-tanított gazdasszonya s meglátva a rengeteg pénzt, összezsacpta kezeit s minden áron rá akarta birni a számvevő őrmestert, hogy lopjana belőle, úgy sem tudja a kapitány kiszámítani, mi hiányzik a pénzbel. Ha a manipuláns becsületese ember volt, természetesen visszautasította az ajánlatot, de akkor a gazdasszony markolt bele a pénzbe, s jaj volt a szegény manipulánsnak, ha ezt elhallgattatta s nem jelentette fel a századosnak.

Originalis alak volt maga az ezredese, Mészáros is. Erről az volt a hit, hogy a golyó nem fogja és pedig azért nem, mert volt egy babonája, hogy tudniillik úgy a rohamoknál, mint állás közben kardját folytonosan ide-oda lóbalta. S tényleg e babonával a legerősebb golyózáporban is sértehlen maradt, úgy hogy ordinánczai is igyekeztek mindig a rejtélyes kard közelében keresni fedezetet. Egyszer az 1788-diki török háború alatt Chotyennál kardja véletlenül a hüvelyben maradt s ime egy golyó eltalálta a mindig hidegvérű, mindig flegmatikus magyar katonát, a ki a későbbi magyar hadügyminiszter, Mészáros Lázárt nevezte unokájának.

Még két évvel előbb megkapta Ettingshausen a tisztí pátenst József császártól s következő évben főhadnaggyá lépett elő. A békekötés utáni csendes időket felhasználta arra, hogy hosszabb szabadsággal hazájába visszautazzék. Így látta 12 év múlva viszont szülőföldjét, hol huszár uniformisa, kalpája és tollas forgója általános feltűntek a jó palizaknál. Ünnepelekk, körülrajongták a tökéletesen magyarrá vált honfitársak, maga a mainzi válaszó is bemutatatta magának. De Ettingshausen szíve csak visszahúzta új hazájába. Vissza is tért s többé le nem tette kardját, melynek hü szolgálatában tábornoki rangra emelkedett idővel az Erdődy-huszároknál. Élete szép példája a magyarság azon asszimiláló erejének, mely átalakítja egy távol idegen nép fiát, hogy sorsunknak, törekvésünknek hü osztályosává tege.

A KASSAI SZÉKESEGYHÁZ.

A Fülvidék történetileg híres városa, Kassa, szeptember 6-án ünnepet tart. E napon szenteli fel *Babics* Zsigmond, a kassai egyházmegye tudós püspöke, a megújított ősi székesegyházat, mely a múlt századok történeti eseményeit átélt, melyet a múlt vihara megviselt, s most új alakban fog ismét egyházi rendeltetésének átadatni.

A magyar felvidék egyáltalán gazdag műtörténeti emlékekben. Ott van a híres *barfüai* templom, aztán a *lőcsői*, melynek művészi kincsekben gazdag fölszerelése már megérdemli az egy-

házi múzeum elnevezést is; — nem messze tőle a csütörtökhegyi Zápolya-kápolna, finom gót formával, — de mindezek között úgy nagyságra, mint művészi becsre s műtörténeti fontosságra nézve első helyen áll a *kassai székesegyház*, a gót építészete e valódi remeke, mely mint ilyen, nemcsak hazánkban, hanem a messze külföldön is méltó hirnővének örvend, miként a *jadki* apátság templom, a román stíl e pompás alkotása.

A kassai székesegyház első alaprajza, mely alapfalában napjainkig fennmaradt, a XIII. század elejéről, talán a XII. végéről való. Akkor csak egy egyszerű, egyhajós templomocska volt, miként ezt az újabban fölfedezett alapfalak tanusítják. Ez a legrégebbi épület azonban csakhamar elpusztult, mert már 1283-ban említés tétetik az újabb templomról, mely a régi helyén épült magyar szent Erzsébet tiszteletére. Az új alkotás azonban napjainkig tűzvész és háboruszkodás miatt oly sokat szenvedett, hogy az évszázadokon keresztül folytatott megújító munkák sem tudták a romlástól megmenteni, minek következménye az lett, hogy ezen kiváló műkincseinket napjainkban csak gyökeres megújítás által lehetett kellőleg helyreállítani.

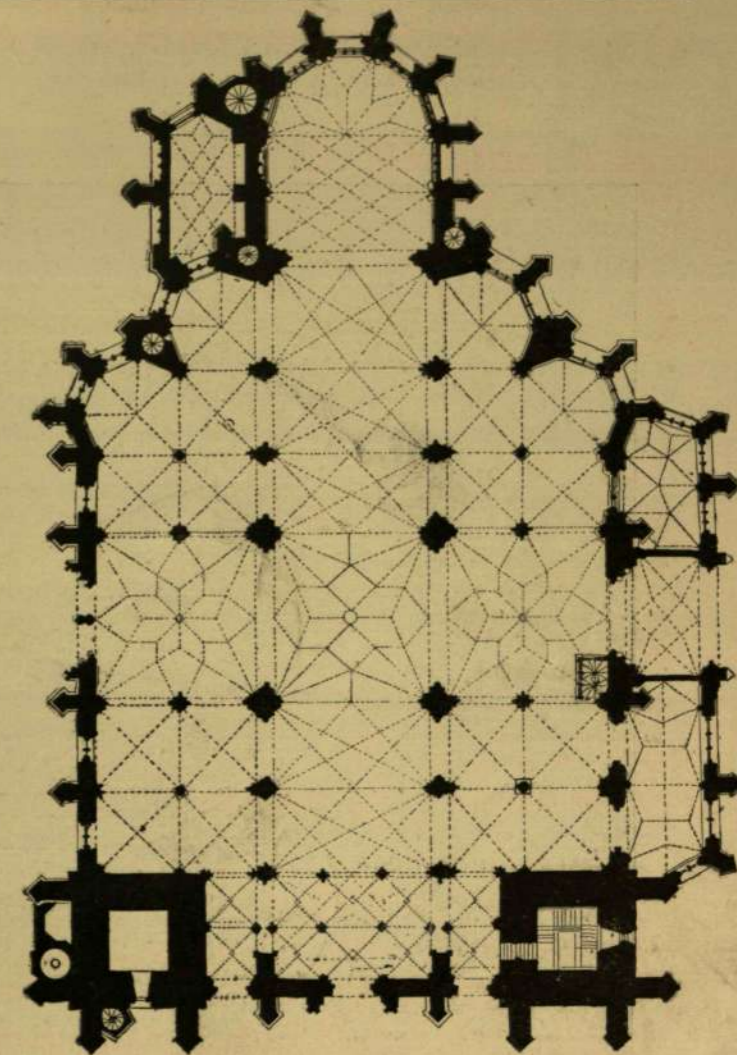
Már a XIV. század végén a tűzvész erős rongálást vitt véghez a templomra, s a polgárok áldozó készségéből újra felépültek a hasznavehetetlenné vált falak, és *Zsigmond* király, ki 1404-ben Kassán volt, a polgárság által behozatalra és kivitelre szánt árúk harminczadának felét az építés költségeire rendelte fordítani.

Mátyás király uralkodása alatt az országban új élet vette kezdetét; a nagy király műszere-tétét és bőkezűségét Kassával is éreztette, s így abból a nagy művészi mozgalomból, melyet Mátyás király az országban teremtett, Kassa városának is kijutott. Az ő nevével látható emléklél örökíti meg a templomra. A templom befejezésének ideje összeesik az ő uralkodásának idejével, s nem kis mértékben lehet neki köszönni, hogy azt egyáltalán befejezték. Uralkodása elején húzamosabb ideig volt a király Kassán, s a templom építési költségeinek fedezésére azt az újévi ajándékot is elengedte, mely neki kötelelenségserüleg járt. És pedig elrendelte azt 1468-tól kezdve öt esztendőre, 1471-ben pedig újabb tíz esztendőre, s ezenkívül a templom építési költségeihez tetemes mennyiségű sóval járult hozzá. Elengedte két évre az adót, a mi évenként 1500 arany forintot tett, s megengedte, hogy a Hernád hidján vámot szedhesenek a templom javára.

Hogy a templom terveit ki készítette, arra nézve nincsenek adatok. *Henslmann* Imre szerint *Villard d'Honnecourt* a mester; de ez nem bizonyos. A levéltári adatok *Schymmagel Thadeust* (1452), *Crom Istvánt* (1431—1485) és az 1472-ben elhalt *Cromer* Ágostont említik mint építőmestereket. A hagyomány szerint *Nagy Lajos* anyja alapította a templomot.

Habár *Zsigmond* király aránylag sokat áldozott is a templom céljaira, az építkezés az ő uralkodása alatt csak némi megszakításokkal haladt előre. A székesegyház 1437-ben már nagyrészt készen állott, s tartották is benne isteni tisztelget, de a déli torony eszaka volt, mint ma. Az északi torony a középhajó főpárkányáj lett kész, mert ott látjuk azt a czimert, melyet V. László adományozott a városnak. A legfelsőbb részt 1496—1497-ben *Crompholz* Miklós építette. A toldalak-épületek, a déli elő-építmény, úgy az északi oldalon a Szent József-kápolna, melyek az újabb átalakítás alkal-mával onnét újból eltávolítottak, csak 1440 után kerültek oda.

Az a remek alkotású, 16 méter magas és arányában is impozáns, tornyocsákban gazdag székesegyház, mely mai napig is a székesegyház egyik kiváló disze, Mátyás király idejében ké-

A KASSAI SZÉKESEGYHÁZ ALAPRAJZA.

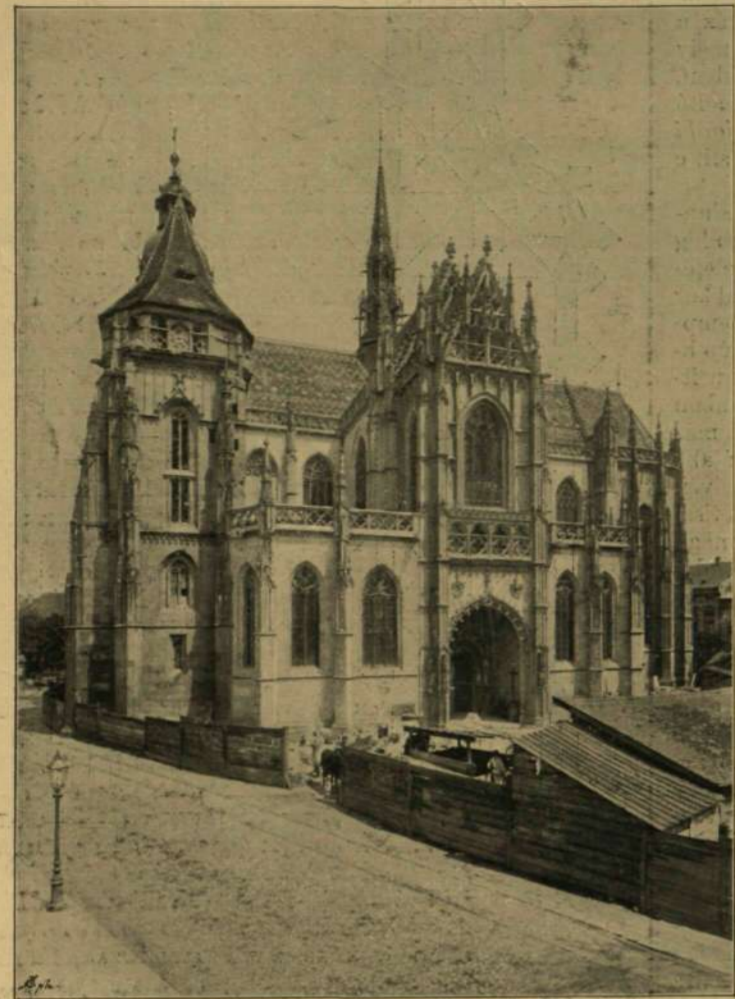
szült, míg a karzat, a szószék és az énekesek karzata, mely erkélyszerűen díszíti a székesegyházat, még *Zsigmond* király idejéből származhatik.

A déli előcsarnok fölé egy triforiumokkal gazdagon díszített kápolnát és egy ahhoz szükséges feljárót építettek. Ezt a lépcsőt nevezték el «*Királylépcső*»-nek, mivel a királyok, ha Kassán voltak, ezeken a lépcsőkön jártak fel a kápolnába, honnét a misét végighallgatták. A déli hajóból, a kaputól balra, két, minden csarvarodásnál egymással találkozó csigalépcső vezet a díszesen áttört falak közt a királyi oratoriumba, vagyis az előcsarnok fölött levő kápolnába, és pedig első sorban az erkélyre, mely a kereszthajó homlokzatából messze kiugrik, s korlátja gazdagon áttört közt. A királylépcső innét azonban még tovább vezet a főhajó padlásáig.

Mátyás király halála után *Albert* lengyel herceg ostromolta Kassát és az északi tornyot kegyetlenül lövöldözték. Az 1556. évben pedig olyan nagy tűzvész pusztított Kassán, hogy a templom kövei 30 centiméternyire áttűszesedtek, a falak több helyen megrepedeztek, s így szilárd-ságukból vesztettek, míg az északi torony harangjai elolvadtak. *Bocskay* ostroma alatt is sokat szenvedett a templom; a későbbi javítgatások mind csak felületesek voltak, s mikor 1813-ban és 1845-ben a székesegyházban talajbeom-lások történtek, s ezek azt végveszélylyel fenyegették, *Fábry* Ignác püspök sokat áldozott a kijavítás céljaira, de a munka kontár kezekbe került, s megint csak tökéletlen maradt.

Az 1875-iki nagy vihar okozta rongálásokat *Perger* János püspök már nem tudta kijavíttatni. Ezért *Trefort* Ágoston miniszter *Schmidt* Frigyes bécsi tanár javaslatára *Steindl* Imre budapesti műegyetemi tanárt, az új országház mesteri építőjét bízta meg a helyreállítás nagy műveletével, ki azt szerencsésen végre is hajtotta.

Szobrászati dísz kevés van a templomra; de a mi volt, azt meg is hagyták. Az északi kapu felett látható *Krisztus* a keresztján a két later között, körülötte négy doborműben négy jelenet szent Erzsébet életéből, ezek között van a nagy tympanon az utolsó ítélet jeleneteivel. A nyugati kapu felett látható a nagy tympanonban a *Veronika* kendője, alatta *Pieta*, azaz *Krisztus* teteme *Mária* ölében, és ez alatt az *ajtófn* *Krisztus* a getsemani kertben.

A SZÉKESEGYHÁZ DÉLI HOMLOKZATA.

A FŐHÁJÓ.

A DÉLI KAPU.

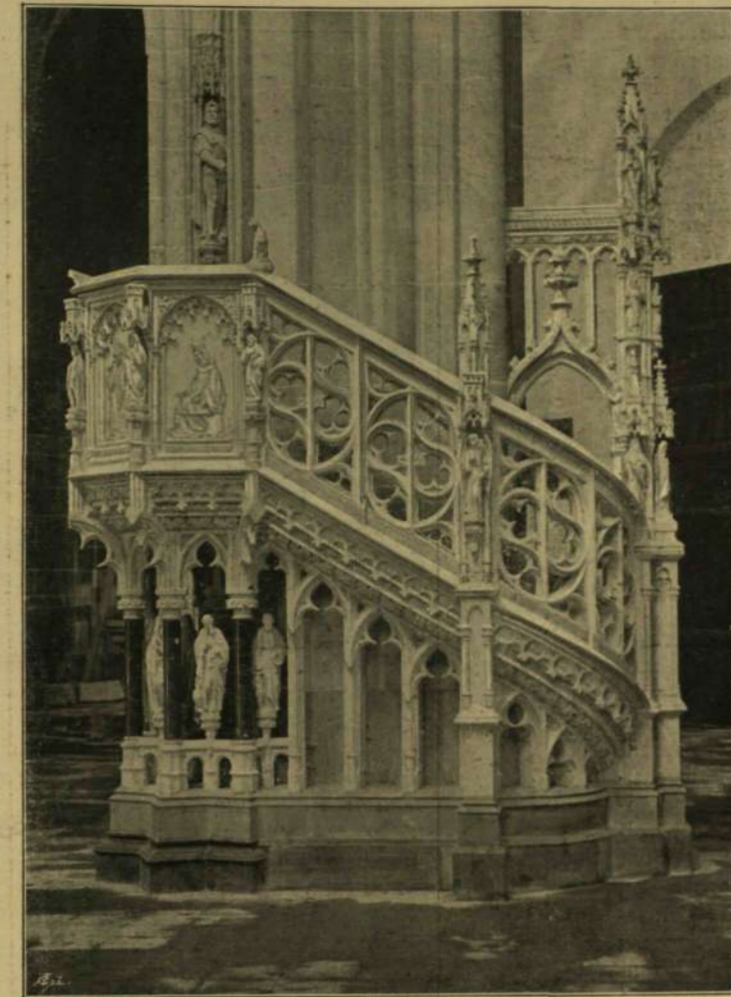

AZ ÉJSZAKI KAPU.

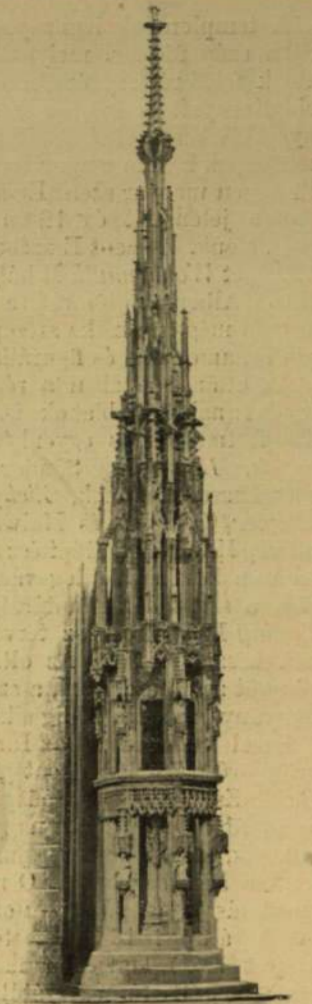
A KASSAI SZÉKESEGYHÁZBÓL.

KERESZTELŐ-MEDENCZE.

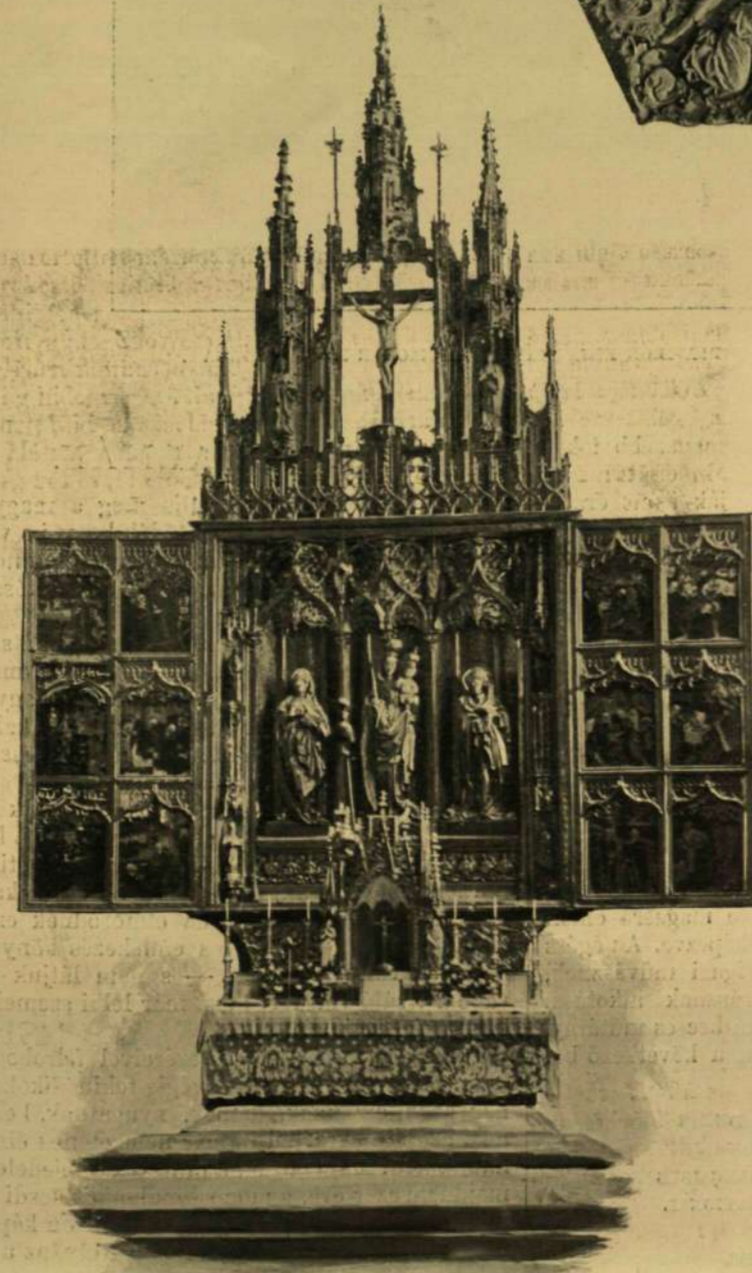
A SZÓSZÉK.

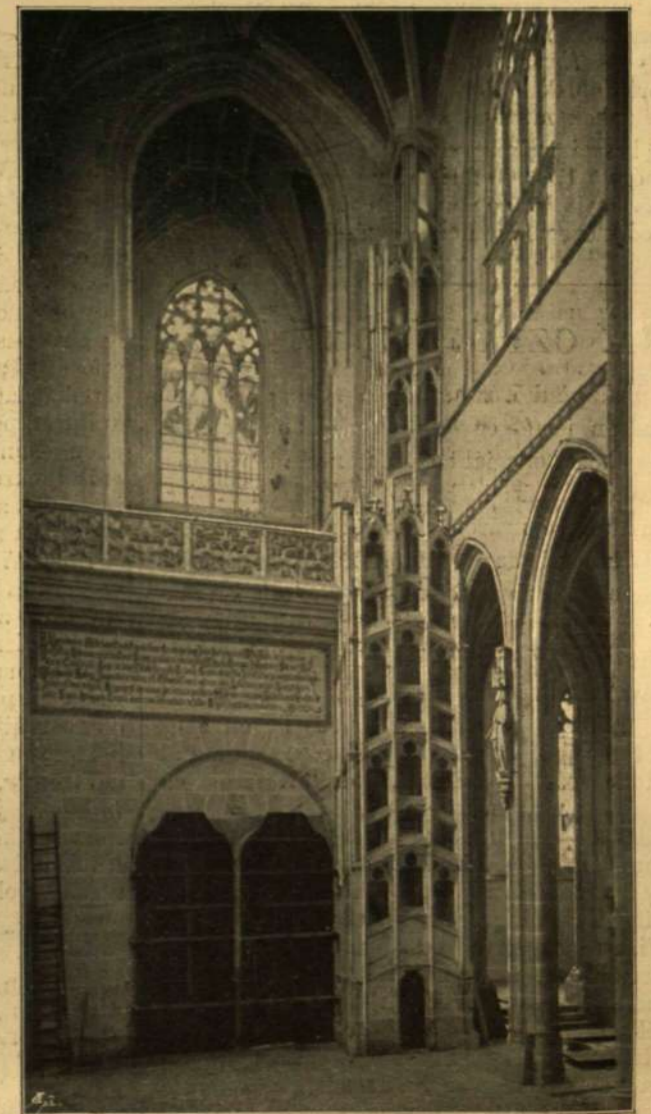
A SZENTSÉGHÁZ.

A FŐOLTÁR PREDELLÁJA.

A FŐOLTÁR.

A KIRÁLY-LÉPCSŐ.

A KASSAI SZÉKESEGYHÁZBÓL.

A templomnak legnagyobb műkincse az a ritka szép főoltár, melynek középső tornya az ablak felső részéig ér fel és ezt, valamint az oldaltornyait is gazdag faragványú apró tornyocskák díszítik. A főoltár szárnyain elhelyezett képek három csoportba vannak beosztva és 12 képen magyar szent Erzsébet életét, 24-en a Passió jeleneteit és 12-ön szűz Mária életét tárja elénk. A szent Erzsébet életére vonatkozó 12 képet Wohlgemuth Mihály nürnbergi mester, Dürer Albert tanítómestere festette. A főoltáron látható még az a ritka szép predella, mely pompás ornamentális és figurális fa-faragvány.

Az oltárok részben a régiek, részben újak. Így vannak az ablakok is, melyek gyönyörű üvegfestmények, s egyenként a kassai kanonokok, Dessewffy Sándor esanádi püspök, volt kassai kanonok, Zichy Rezsóné grófnő, Melzer Georgina és Malvina báróné és Répásközy Mihály kassai építész adományai. Schuster Konstantin, jelenleg váci, volt kassai püspök, a szent József oltárát adományozta, egy Lantay Lajos szobrász tervei szerint Brüsszelben készült művet. Az oltár maga bronzöntvény öt zománclappal, a szobor fehér carrarai márvány, a mensa pedig siklósi márvány.

Ezzel szemközt áll az Innsbruckban készült, gyönyörű alkotású Szent Anna oltára, mely Bubics Zsigmond kassai püspök adománya. A műbarát főpap egyáltalán nagyon bőkezűnek mutatkozik, mert több becses műemlékkel gazdagította a székesegyházat. Ő mentette meg az elpusztulástól a Mettercia-oltárt, egy magyar mester által 1516-ban festett gyönyörű képet, melyet saját költségén megújított. Ő szerelte meg Bártfa városától az Utolsó vacsora oltárát, mely mint pompás régi műemlék maradandó becsű. Ő ajándékozta a templomnak a Három királyok oltárát, egy gyönyörű, szép régi faragványú és becses góthikus munkát, melynek közepén látható a királyok imádása, s jobbról és balról egy-egy szent püspök. A predella közepén van a Mettercia, a baloldalon Szent Erzsébet egy koldúsnak alamizsnát ad, a jobb oldalon Szent Miklós áll.

A kassai püspök adományai közt azonban első helyet foglal el az a két festett, Innsbruckban készült ablak, melyek egyikén a Putrona Hungariae-t látjuk a budai királyi palotával, a várbarárral, a Dunával és Szent Zsigmonddal, — a másikon pedig Assisi Szent Ferenczét és Szent Erzsébetet, mint I. Ferencz József király és Erzsébet királyné védszentjeit, mely utóbbi ablak ő felségök tiszteletére készült, az ablakok művészi alkotása igazán meglepő.

A kassai székesegyház, melynek megújítási költsége 1.130.000 forintra megy, mint az ezredik év egyik kiváló művészeti vívmánya lép át a második évezredbe Isten dicséretére.

Dr. Nyári Sándor.

FRANCZIA EMLÉKTÁBLA.

A budapesti írók társas körében, az Otthon termében ismét egy szép emléktábla jelöli a nemzetközi kollégialitást. A francia hírlapírók, kik a nemzetközi hírlapíró kongresszuson jártak nálunk e nyáron, gyönyörű bronz emléktáblát küldtek az itt töltött napok emlékére s köszönetül a szíves fogadtatásért, melyben magyar kollégáik részesítették. A bécsi írók «Konkordia» egylete is évekket ezelőtt művészi emléktáblával viszonzotta a barátságos fogadtatást.

A francia kollégák gyöngéd figyelmének ékes tanúságát augusztus 29-ikén nyújtotta át Fréderic Obermayer, a külföldi hírlapírók párisi szindikátusának elnöke, ki még nálunk időzik. Az átnyújtásor beszédet is tartott, elmondván, hogy a látogatás és fogadtatás mély benyomásával eltelve váltak meg tőlük az itt járt hírlapírók, s Bataille Albertnek, a «Figaro» egyik szerkesztőjének indítványára határozták el, hogy haláljuk némi kifejezés-képen az összes francia hírlapíró egyletek, egy emléklappal lepik meg a magyar kollégáikat. Így jött létre ez az emlékmű. Megvallotta, hogy Magyarországnak nagyon hiányos ismeretével, sőt elfogultsággal jöttek Budapestre, melyet keleti városnak képzeltek, s azt hitték, hogy Budán még mindig lefátyolozott török asszonyok és mosékat lehet látni. Találtak pedig egy ragyogó

várost, jó izlést, a kultúra legmagasabb fokát hirdető kiállítást. És érezték mindenütt a magyarok szeretetének, a francziák iránt érzett igaz rokonszenvének számtalan jelét nemesak a fővárosban, hanem a vidéken is, a mikor ott jártak. Látták, hogy nem igaz, hogy porosz kultúrát, porosz erkölcsöket találnak, mint azt ellenségeink hirdetik, hanem igaz magyar ézést, erős nemzeti öntudatot. Ezek a tapasztalatok indították a francia sajtót arra, hogy emléket küldjenek magyar kollégáiknak.

Horváth Gyula képviselő, az Otthon alelnöke vette át és köszönte meg a díszes emléket, melyet mint a testvériségnek és barátságának jelét fogják őrizni.

A bronz emléktábla egy méternyi magas. Rajta egy plasztikusan mintázott géniusz alakja domborodik ki, a mint röplve magasra emelt harsonába fúj, a hiradást jelképezve. Az egész mű tömör, az alak bájos, igazi művésznak, Injalbert jeles párisi szobrásznak alkotása. Nemesak kedves emlék, hanem becses műtárgy. A tábla alsó jobb szögletében a következő bevésést sorok olvashatók:

A LEURS HOTES DU
CERCLE OTTHON
LES DELEGATIONS FRANÇAISES
AU CONGRÈS INTERNATIONAL
DE LA PRESSE
A BUDAPEST 1896.

Magyarul: A vendéglátó Otthon-körnek az 1896-iki budapesti nemzetközi hírlapírókongresszus francia küldöttségei.

A FRANCZIA HIRLAPÍRÓK EMLÉKTÁBLÁJA A MAGYAR HIRLAPÍRÓKNAK.

PANNONHALMÁN.

Szent kegyelet érzése szállja meg a magyar ember szívét, midőn a bájos vidék hegyei s völgyei közül szemébe tűnik a hármass Pannonhalmra s a rajta koronaként nyugodt méltósággal álló ósrégi monostor.

A tisztes ódon falak messze, messze ellátásnak a zöld erdők koszorúzták tájakra s a megszentelt és épületek árnyából messze, nagyon messze ellát a szem, egy nagy részére annak a hazának, a melynek története szorosán összefügg eme tiszteletreméltó helyllyel.

Mégis, a mint elmerengve széttekintünk innen, a bor-és búzatermő szép völgyekre, a közeli s távoli hegyek sötétzöld sűrű erdeire, a tisztán fehérülő falakra, helységre: nem sokára úgy vesszük észre, mintha elmosódnék ez a szép panoráma — talán az emlékezés könyve is fátyolt von szemünkre — s nem látjuk tovább a viruló vidéket; most már lelki szemünk kezdenek látni.

Látjuk, a mint Árpád vezérével felrobog a halomra és sas szemével végig tekint síkokon, hegyeken, északnak, délnek, nyugatnak, keletnek, azon tájakra, hol immár nemzetének élme, hálnia kell. Majd látjuk, a mint Géza fejedelem, majdnem ezer éve, a monostor alapjait kezdi lerakni a halomtetőre, oda Szent Márton kápolnája mellé, melyet még Nagy Károly, az avarok leggyőzöje építtetett.

De harci kiáltás, fegyvercsörgés hallatszik fel: előtörnek a pogány ősök, kik fehér lovat áldoznak Hadúrunk s szétrombolják az új hit eme készülő mentővárait.

Majd győz Szent István; lehanyaglik az ős hit napja és szelid derűjével helyét elfoglalja a szeretet vallása. A szent király aztán újra hozzá fog a monostor építéséhez s fel is építi azt ezredévünk 1-ső évében.

Feltűnik lelki szemünk előtt az első apátúr, Asztrik tisztes alakja, a ki a szent koronát elhozta s nagy buzgósággal és sikerrel terjeszti szilaj őseink közt Jézus szelid tanát.

Látjuk aztán, a mint Szent László országgyűlést tart a nevezetes helyen, a mint Kálmán királyunk engedélyt ad a kereszties hadaknak átvonulásra. Majd megjelennek Béla, András, Nagy Lajos alakjai, a kik több más királyainkkal együtt mind szívesen időztek e helyen.

De ismét fegyverek csörgése, haldoklók sohajtsa hallik, lángok lobogása fénylik, a mint egy kegyetlen vad ellenség megostromolja, elpusztítja a szent hajlékot.

Azonban ismét fölemelkednek a rombadőlt falak s egyaránt hirdetik a magyar nemzet és a hit törhetetlen erejét; boltozataik azon hazafias rendnek adnak ismét hajlékot, melynek tagjai közül előtűndökölnek Guzmics, Czuczor, Rónay, Rómer, Jedlik és annyi más, egyaránt díszei vallásnak, nemzetnek.

Ezen nevezetes helyen ment végbe folyó év augusztus 26-ikán az a lélekemelő ünnepély, midőn a nemzet és a Benedek-rend emléket emelt itt az első apátnak, Asztriknak, kinek szobra oly sokat mondólag tartja kezében a koronát és keresztet. A vallás és közoktatásügyi miniszter vezetése alatt az ország minden része képviselve volt itt, kik magasztos érzelmektől eltelve vettek részt az emlék alapkövetésének feledhetetlen ünnepélyén; s az ekkor elhangzott kalapácsütések visszhangot keltettek a nemzet millióinak szívében, a székhely hegyektől az osztrák határokig s a Kárpátoktól a zúgó tengerig.

De nem csak kegyeletes érzések forrása volt ez a nagy, nemzeti ünnepély; s az ő monostor égnék nyúló tömör falai, Asztrik megkapó szobra ott a legmagasabb esúson nemesak a multak emlékeit idézik fel, hanem a jövőre nézve is bizodalommal töltik el a honfiai szívét.

Hiszzen az a tisztes ősi épület mintegy nemzetünk sorsát példázza. Rommá lett, elpusztult számtalanszor; senki sem hitte volna már, hogy még valaha helyre állhasson, és ime most, szilárdabban, szebben, büszkébben emelkedik ég felé, mint valaha, s messze vidékekre terjeszti áldásait. Épen így a magyar nemzet is, hány-szor a végenyészett szélén állott már, hány-szor szenvedte a legszörnyűbb csapásokat, s ime Isten kegyelméből, fiai őseréjéből ma erősebb, tömörebb, mint valaha s fényes tulajdonaival, műveltségével épen úgy messze kimagaslik a haza minden népei között, mint a hogy kimagaslik Szent István monostora ott az ősi Pannonhegy zöld ormán, a környező völgyek felett.

Már pedig a mely nemzet egy olyan évezred végén, mint a lefolyt volt, — ily ifjú erőben lép át az újba, az jogos önérettel, erős bizodalommal tekinthet a jövő rejtett homályába. Éshan nemzetünk — mint hiszünk — továbbra is rendületlenül ragaszkodik amaz eszmékhez, melyeknek jelvényeit Asztrik felmutatja, — akkor bizonyára nem is fog csalatkozni.

Úgy adja a magyarok Istene! Sz. B.

A ZOBORHEGYI EMLÉKOSZLOP FÖLAVATÁSA.

Lélekemelő hálaünnep színhelye volt aug. 30-ikán a Nyitra város mellett emelkedő Zoborhegy, egyike annak a hét helynek, a melyeken egy-egy maradandó emlékmű állításával örökíti meg a nemzeti kegyelet a honfoglalás ezredik évfordulójának most folyó országos megünneplését. A Zoborhegyre azért esett a választás, mert a történelem tanúsága szerint ez alatt viték Huba, Szóárd és Kadocsa vezéreink a honfoglalás utolsó diadalmas csatáinak egyikét, mely, mint a hagyomány regéli, azzal végződött, hogy a magyarok a legyőzött, de hódolni nem akaró nyitrai morva vezért, Zobort, az állítólag ő róla elnevezett, 587 méternyi magas hegyen fölakasztották. A Zobor-hegynek a Nyitra fő- és mellék völgyein nagy messzire ellátású sziklaküszösről állították az ide rendelt emlékművet, egy 18 méter magas gránitoszlopot, mely aug. 30-dikán már készen várta zárókövének elhelyezésével egybekötött fölavatását.

Wlassics Gyula miniszter és Fehér Ipoly főpát az alapkövetéssel ünnepélyre mennek.

A PANNONHALMI EZREDÉVI ÜNNEPÉLYRŐL.

Az igen csinos várossá fejlődött és nagy értelmiséggel dicsekvő Nyitra már a megelőző napon, szombaton, zászlódszót öltött és hemzsegett a sok vendégtől. Nagy számmal sereglettek falai közé különösen a szomszéd megyék fejei és előkelőségei. Estefelé megérkezett külön vonaton a kormány képviselője, Perczel Dezső belügyminiszter is, kit Budapestről a törvényhozás számos tagja, több más vendég s a hírlapírók és művészek egész kis csapata kísért. A miniszter vonatát több állomáson zászlókkal és éljenzéssel fogadta a kisereglett közönség; de legnépesebb és legünnepiesebb volt a fogadás Nyitramegye első nagyobb állomásán, Ersekújváron, hol taraczkok durrogása fojtotta el a herobogó gözkocsi éles füttyét. Itt Nyitramegyének a miniszter elé szintén külön vonaton érkezett küldöttsége élén Thuróczy Vilmos főispán meleg hangú beszéddel üdvözölte a minisztert, ki örömet nyilvánított, hogy Nyitrában ő lehet a magyar kormány képviselője. Erre a nagy és díszes közönség riadó éljenzésétől kísérve indult tovább a nyitraiakkal igen megnépesedett külön vonat, mely elé a még következő állomásokon is mindenütt kisereglett a nép. Igen lelkes volt a fogadtatás Nyitra város állomásán, hol Kosztály polgármester díszmagyarban s talpra esett ékes beszéddel fogadta a minisztert és a város többi vendégét.

Estve az egész város fényesen ki volt világítva. A minisztert, a ki a megyeházán az alispán vendége volt, a hatóságok és küldöttségek fogadása után sikerült seregennél tisztelték meg, mely alkalommal a katonai zenekar és a nyitrai daloskór fölváltva szerepelt. Ezt követően a vendégek fogadása volt a megyeházán.

Másnap reggel a korai katonai ébresztő után csakhamar megélnéültek az egész város, melynek minden részén meglátást, hogy méltó megyei és püspöki székely.

A megyeházán e nagy nap emlékére tartott rövid, de emelkedett hangulatú diszközgyűlés után megkezdődött a Zobor hegyre való fölvonulás. Elöl száznál több fölül álló népbandérium lovagolt legnagyobb részt magyar viseletben, de olyan lovakon, a melyek dícséretére váltak a megye lötenyésztesének. Néhány festőt tót viseletű legény is volt, kik egy-egy csoportban haladtak. A vendégek kocsisora előtt a miniszter, a fő- és alispán, a nyitrai püspök és más előkelőségek hintói haladtak. — Egészen Gerencsér faluig el kellett kanyarodnia a me-

netnek, mert a Zobor csak nagy kerülővel mászható meg kivált tengelyen s úgy is elég nehezen.

A Zobor tetején az állványoktól még meg nem szabadulhatott gránit-oszlop mellett egy kettős levélszín volt fölláttva; egyikben oltár állott, mely előtt a hála isteni tiszteletét s a megáldó beszédet Nyitra hazafias püspöke, Bende Imre tartotta; a másikban csak egyszerű emelvény volt, melyen Perczel miniszter, ő utána pedig Craus István, a megye népszerű alispánja szónokolt. A miniszter lendületes hazafias beszéddel esetelte az ünnep jelentőségét s adta át a megyének az emlékművet; az alispán pedig szintén igen magas és lelkes szavakkal hirdette Nyitramegye hazafiságát s vette át a megye őrzése s gondozása alá az egyszerű, de hatalmas oszlopot, mely Berczik Gyula műszaki tanácsos terve szerint készült izmos, hengeralakú talapzathól fölfylülő sugár gúla. A négy sarkán egy-egy természetes turul áll föllobbenésre készülő helyzetben, a Nyitra város felé néző oldalán pedig ez a kettős évszám olvasható: 896—1896.

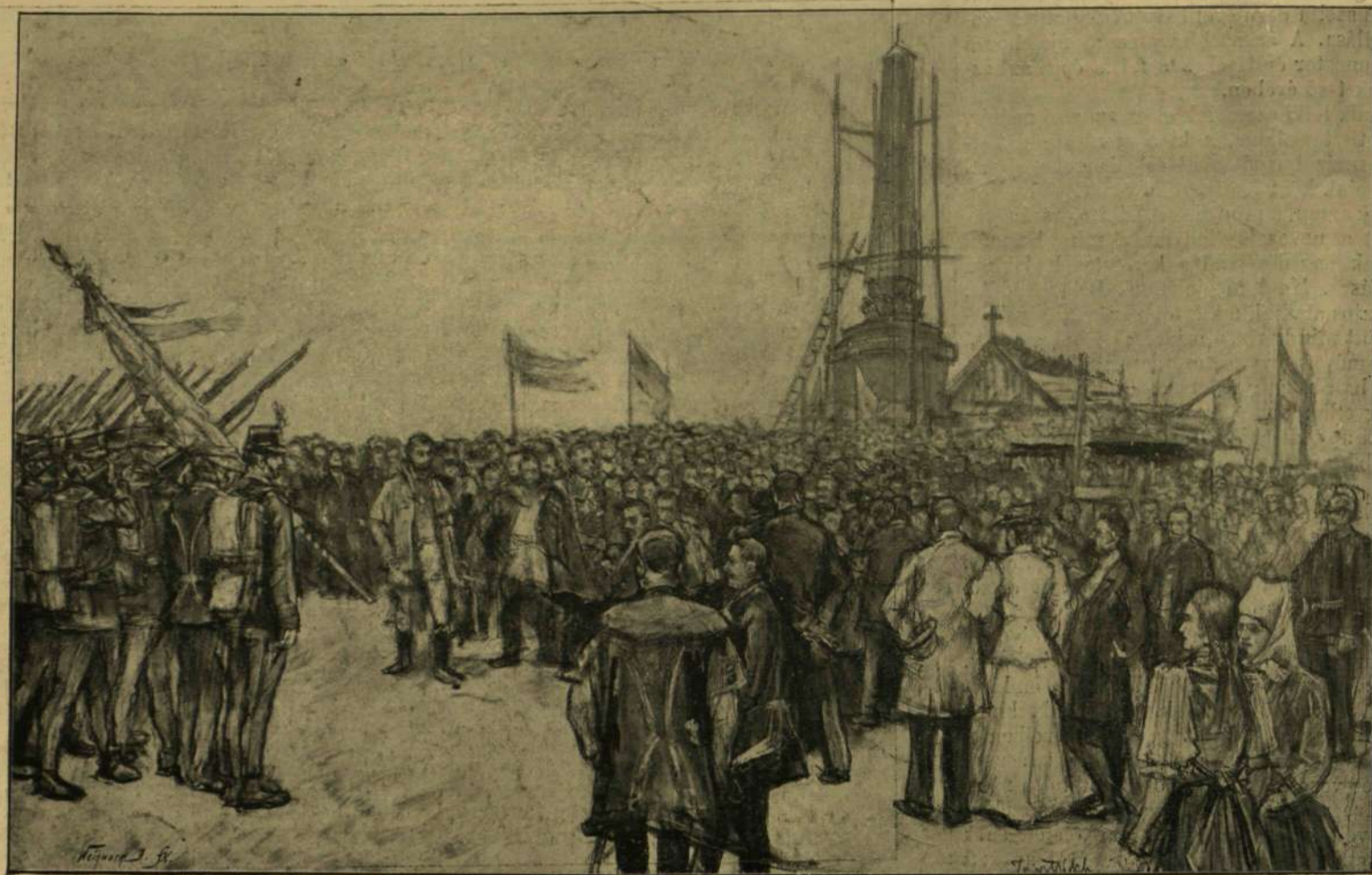
Az emlékművet környező tágas gyepek térségét egészen elvette a néposkaság, ally harsnya helyet az ünnep emelésére ide vezényelt honvédszázadnak, mely a mise végzetével, úgy szintén a miniszter beszéde közben a király és királyné éltetésekor egy-egy hatalmas sortűzet adott.

Végül az emlékmű fölavatásáról szóló emlékirat fölvonása, illetőleg a zárókövetés után az ez alkalomra vert emlékérmek kiosztása, majd pedig a népek ott helyben való megvendégelése következett; míg a meghívott vendégek ismét hosszú menetben levonultak a hegyről, a város melletti sátorbátorba gyülekeztek, melynek négy száz terítékre is elég tágas nagy éttermében fényes lakoma fejezte be a szép ünnepélyt. Ennek végzetével a miniszter és kísérete azonnal visszautazott Budapestre.

EGYVELEG.

* Melbourneban nagy küzdelmek után két nőt alkalmaztak a városi kórházban orvosokul. A kórházban átlag állandóan 600 nőbeteg van. A nők általában nagy tetszéssel találkoztak.

* Az amerikai örökösök. Számítások szerint eddig 134 esetben vettek el elszegényedett európai mánások amerikai milliómos nőket s a házasságok által 161 millió dollárt, azaz közel 350 millió forintot hoztak át Európába.

A ZOBORHEGYI EZREDÉVI ÜNNEPÉLY. — A HONVÉDSÉG SORTÜZET AD AZ EMLÉK FÓLAVATÁSA UTÁN.

* A legnagyobb lyuk egyik nevezetessége lesz az 1900-iki párisi világiállításnak. Egészben 1500 méter mély lesz s 188—188 méter távolságra összesen 8 felhúzó gépet alkalmaztak, hogy a látogatók kényelmesen megnézhessék.

* Bambusznádból készült orgonát állítottak fel Shanghaiban. Különféle nagyságú sipok vannak benne, a ludtoll nagyságútól fel több láb átmérőjűek. Az olcsó orgona hangja igen szép, kellemes s állítólag többet ér, mint az ércből készült orgonaké.

* A legolcsóbb vasuti utazás jelenleg az egész földgömbön Budapestről Predeálig, a mely uton 670 kilométert lehet megtenni 4 forintért, sőt a tömegesen utazó munkásoknak 2 forintért.

Jantyk Máttyás rajnai.

A PANNONHALMI EZREDÉVI ÜNNEPÉLY. — Wlassics Gyula miniszter leteszi az emlék alapkövét.

GRÓF SZÉCHEN ANTAL.

1819—1896.

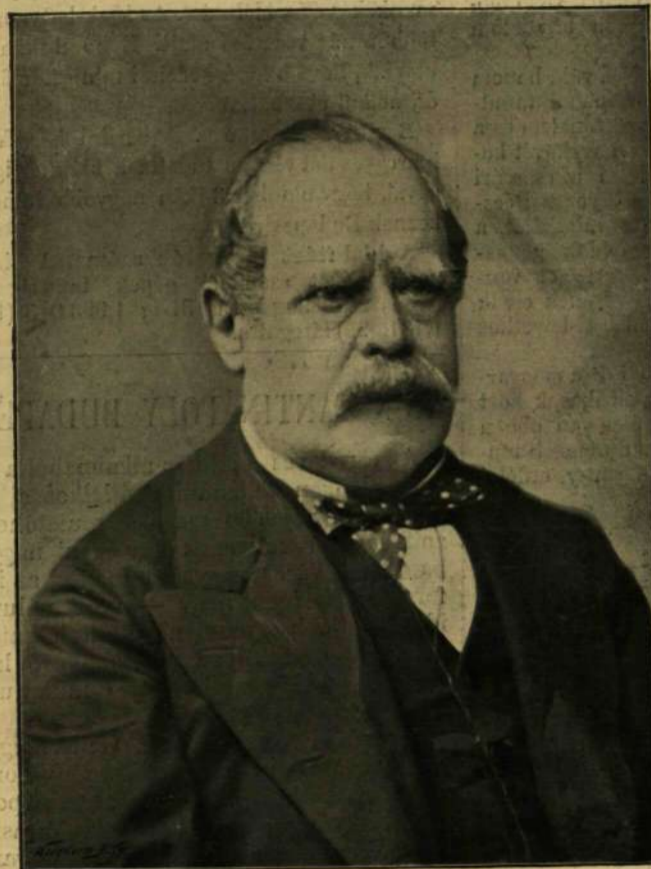
A magyar konzervatívok egyik előkelő tagja, gróf Széchenyi Antal hunyt el 77 éves korában aug. 23-án Ausseeban, hol a nyarat töltötte. Udvári főmarsall, a főrendiház tagja volt, a közéletben gyakran vitt szerepet, s mint magyar író nevet szerzett sokféle cziméi mellé.

1819-ben született Budán. Fia volt Széchenyi Miklós grófnak, Zsófia kir. hercegnő asszony főudvarmesterének és unokája Széchenyi Sándor grófnak, a ki 1811-ben, tehát nyolcz évvel Antal születése előtt a családnak a grófi czímet megszerezte. Közpályáját vármegyei szolgálatban kezdte, mint Sopronmegye tiszteletbeli al-, majd főjegyzője. Alig volt 24 éves, mikor a pozsonyi országgyűlésen, 1843-ban, mint a főrendiház tagja föllépett s itt mondott beszédeivel magára vonta Metternich herceg figyelmét, ki felszólította, hogy a magyar politikai életről írja meg neki időközönként véleményét. A m. udvari kancelláriánál kezdte s végezte is hivatalos pályáját s itt kezdődik szoros barátsága a

és Siaguna oláh képviselővel szemben s e formában is az akkori viszonyok között sokat használt a magyar ügynek. Az ó-conservatívok magatartása még Deák elismerését is kivívta. Az októberi diploma megjelenése alkalmával — melyet ő fogalmazott — tárcza nélküli miniszterré és belső titkos tanácsossá nevezték ki.

Az újabb alkotmányos érában, 1865-ben föllépett képviselő-jelöltnek; de megbukott. Azóta csak a főrendiházban szerepelt. Szónoklataival és széles ismereteivel többször föltűnt. Az utolsó években a kormány egyházpolitikája ellen küzdött.

Széchenyi az udvar részéről sok külső kitüntetés érte. 1885-ben udvari főmarsallá nevezték ki és sok rendjele közt az aranygyapjas rendet is bírta. A politika azonban nem töltötte be életét. A sokat utazott, mely tudományú főúró örmest foglalkozott az irodalommal, s magas irodalmi és történelmi tanulmányokat írt, melyek a «Budapesti Szemle»-ben, a «Századok»-ban jelentek meg s részben összegyűjtve a Kisfaludy-társaság adta ki. Shakspeare- és Palmerston-tanulmányai, Budavár visszavételének 200 éves ünnepére írt tanulmánya jelesebb művei.

GRÓF SZÉCHEN ANTAL.

Ellinger Ede fényképi után.

GRÓF MIGAZZY VILMOS.

bécsi politikai körökkel s különösen b. Jósika Samuval, a conservatívok fejével.

A pozsonyi 1843—44-iki országgyűlésen már az aulikus párt egyik vezértagja volt. Egy darabig különben Jellasicsnak horvát banná kinevezéseig, Pozsegamegyében mint főispáni helytartó működött. Az 1848-iki márcziusi események után Bécsbe ment s igyekezett érintkezni az udvarral és az osztrák intéző emberekkel, még akkor is remélve a harc elkerülését. Az 1848 szeptember 22-iki schönbrunni manifesztumnak, mely az új törvények érvényét nem vonta kétségbe, Széchenyi tollából való volt a tervezete. Október hónapban Ischben tartózkodott, honnan külön futárral az Olmützbe költözött udvarhoz hívták, de mire oda ért, nagyot változott az udvar hangulata. A conservatívoknak azt a memorandumát, mely a magyar alkotmányt a megváltozott viszonyokhoz óhajta alkalmazni, figyelembe sem vették, a teljes absolutismus, a jogfosztás útjára tértek, melyet Széchenyi ép oly hevesen ellenzett, mint Kossuth irányát. Széchenyi 1850-ben hosszabb külföldi utra ment s csak 1860-ban merült föl ismét a nyilvános szereplés terén, mikor részt vett a megszaporított reichsrath tanácskozásában, mely az osztrák centralismust más formában akarta rák érszakolni. E testületben ő Barkóczyval együtt védte a magyar közjogot s a korona integritását, Maager szász

Ezek tekintélyes irodalmi nevet szereztek Széchenyinek; a tud. akadémiának tiszteleti tagja lett, mint széptani író a Kisfaludy-társaság is megválasztotta, történelmi dolgozataiért pedig a történelmi társaság ültette elnöki székére.

Széchenyi az akadémia azon határozatából, hogy Kossuth koporsójára koszorút tett, oly következtetést vont le saját személyére nézve, hogy lemondott akadémiai tagságáról s ugyanez okból a történelmi társulat elnökségéről is.

Ekkor nevének kellemetlen kommentárokkal kísérték, a közhangulat ellene fordult, pedig Széchenyi csak hű maradt magához. Ő jó magyaroknak vallotta magát, gyakran megbizonyítottá tettel, szóval, de a legitimitás legszélső elvét vallotta. Meggyőződése tiszta volt és erős, s bátran kimondotta fel s lefelé. Ez a politikai bátorság tiszteletét érdemel, mert a jellem, bármilyen is a politikai elve, oly keretet képez, mely marandóbb a tartalomnál. A gyakran félreértett államférfinak, objectív méltatása a történetírás feladata, mi az író iránt való kegyelet rövjuk le íranta.

Halála váratlanul következett be. A szívós, egészséges urat szélhűtés érte. Temetése aug. 25-ikén ment végbe Ausseeban. A király képviseletében herceg Windischgrätz Ágost jelent meg.

AZ UTOLSÓ MIGAZZY GRÓF.

1830—1896.

Hazánk közéletében számos idegen eredetű családnak jutott szerep. Hozzánk származva, itt meghonosodtak, magyarokká váltak és a nemzet életének részesei lettek. Ilyen a svájci eredetű Migazzi-család. E névhez van kötvé Vác városának föllendülése is. A család utolsó férfi tagja: Vilmos gróf aug. 28-ikán hunyt el Aranyos-Maróthon.

A Migazzyak, kinek családfája Svájcban ágazott el, majd pedig Tirolban találjuk, grófi rangját 1698-ban nyerte, s 1764-ben honfústitatott Magyarországon, mikor Migazzi Kristóf váci püspök volt. Testvére Gáspár, Trient és Roveredo kapitánya szintén magyar honpolgár lett akkor, s az ő maradékai tartották fenn nálunk a családot.

A váci püspöknek, gr. Migazzi Kristófnak emlékét (1714—1803) Vác városa örzi. 1756-ban lett itt püspök, s husz év püspöksége alatt 600,000 frtot fordított székvárosa és egyházmegyéje gyarapodására. A kis, elhagyott vi-

déki várost ő juttatá emelkedésre. Megfelelő püspöki lak sem lévén, Verőczen építtetett kastélyt, mely most is fennáll. Püspöksége alatt épült a székesegyház szép freskójával, a püspöki rezidencia, szervezte a papnevelő intézetet. A város szépítésére rendezteté a Duna-partot, s Mária Terézia méltó fogadására állíttatta a Vácznak most is díszére való diadalkaput. Migazzi Kristóf 1761-ben bécsi érsek, bíbornok lett, de a váci püspökséget azért megtartotta. Márvány emléke, képével együtt ott ékeskedik a székesegyházban.

A Migazzyak családjának utolsó férfi tagja: wall- és sonnenthurmi Migazzi Vilmos belső titkos tanácsos is érdemes és munkás tevékenységben töltötte 66 évre terjedő életét. Hont vármegye egyik közbecsülésben részesült férfa volt. 1830 febr. 20-ikán született Pozsonyban. Mint Aranyos-Maróth ura korán szerepelt a közéletben, tagja volt az 1861-iki országgyűlésnek s mint főrendi kinevezetett Barsmegye főispánjává. Majd lemondván állásáról, a képviselőházban foglalt helyet s mint a szabadelvű párt tagja több országgyűlésen képviselte az aranyos-maróthi kerületet. 1884 óta ismét a főrendiházban ült s buzgó tagja volt a közgazdasági bizottságnak. Kiváló érdemeket szerzett a hazai halászat terén, a magyarországi halászati egylet az ő kezdeményezésének köszöni létét s mint az egylet elnöke az ez irányban

jelentkező törvényhatósági és társadalmi mozgalmaknak egyik vezetője volt. 1857-ben a kamarási, 1878-ban pedig a Szent-István-renddel tüntették ki. Neje Marczibányi Antónia csillageresztes hölgy, kivel 1852-ben kélt egybe, 1886-ban hunyt el.

Három leánya maradt: gr. Erdődy Imréné, gr. Oberndorf Hugóné és b. Ambrózy Istvánné. Holttestét az aranyos-maróthi mauzoleumban helyezték örök nyugalomra.

LOBANOV OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

1825—1896.

A fiatal orosz czár az európai udvarok megátogatására indul nejevel együtt. A béke biztosítékát olvassák ebből. Oroszország az utóbbi időkben nagy mérsékletet tanúsított külügyi politikájában, s erről gr. Goluchovszky külügyminiszterünk is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a delegáció előtt. Herceg Lobanov orosz külügyminisztert, ki csak a múlt év tavaszán vette át az orosz külügyek vezetését, dícsérték azért, hogy az eddig — mind Goresakov, mind Giers alatt — oly megbízhatatlan orosz diplomácia bizalmat hódított magának.

A czár első látogatását aug. 27—29-ikén Bécsben tette. Elkísérte oda külügyminisztere is, kit az udvar és ő felsége kitüntetőn fogadtak. Ekkor tört ki Konstantinápolyban az örömenyek újabb lázadása. Megnyugvással vették, hogy azt az eseményt monarkhiának külügyminisztere személyesen, mindjárt az első hírek hatása alatt beszélhette meg Lobanov herceggel. A konstantinápolyi események hogy nem ébresztettek nagyobb nyughatatlanságot a diplomáciában, ennek a körülménynek tulajdonítják.

A czári pár Bécsből még visszautazott Oroszországba, hogy Kievdn egy templom alapkövét tegye le. Ebben az útban a vasuton hirtelen meghalt Lobanov külügyminiszter. Szívujja volt a 71 éves embernek s már a bécsi ünnepek alatt rosszul lett. A czárt és kíséretét vívó külön vonatot a czár parancsára augusztus 30-ikán alkonyatkor megállították Szedovszka állomásánál, egy kis erdő mellett, hogy a czár ott a szabadban üdülhessen. Lobanov is lezárt a vonatról, a czár kíséretéhez csatlakozott, de néhány perc múlva rosszul lett, szélhűtés érte, s visszavitték a vonatra, hol rövid idő múlva meghalt. Holttestét Kievdbe szállították.

Halálát egész Európában fontos eseménynek tekintik, s mindenütt azt kérdezik, hogy utódja folytatni fogja-e politikáját. Az ő diplomáciai jártassága, sok személyes tulajdonsága, s a külügyek vezetésében tanúsított eddigi magatartása olyan bizalmat szerzettek számára, minővel orosz államférfiak nem igen ajándékoznak meg. Szinte el is felejtették, hogy a mig bécsi orosz nagykövet volt, abban az időben monarkhiának és Oroszország közt a diplomáciai helyzet egész a feszültség eljutott. Ezt azonban az akkori orosz külügyminisztereknek, Goresakovnak és Giersnek tulajdonították.

Lobanov-Rosztovszki Borisovics Alexej herceg 1825-ben született. A legrégebb orosz nemesi családok egyikének sarjadéka. Családja Oroszországnak már nem egy tábornokot, diplomatát adott. Az elhunyt külügyminiszter 1825-ben született, s alig volt több 19 évesnél, mikor a diplomata pályára lépett. 1850-ben mint követtségi tanácsos Berlinbe került, 1856-ban Konstantinápolyba, a hol három év múlva mint követ képviselte hazáját. 1859-től 1863-ig maradt ebben a minőségben a török fővárosban, hol azonban diplomata pályája hirtelen megszakadt. Megszokta a francia követtségi titkár feleségét. 1867-ben Orel kormányzója lett, s itt tánt ki rokonszenves személyes tulajdonával, úgy hogy népszerű kerületi főnök volt, a mi ritkaság orosz földön. 1868-ban már berendelték a belügyminiszterhöz, a miniszter adlatusának. Tíz év múlva, 1878-ban, Konstantinápolyban mint nagykövet szállt sikra Oroszország érdekeiért. Ignatievnek, a «hazugságok apjának», utódává nevezték volt ki. De csak egy évig maradt ott. Londonba neveztek ki nagykövetté, 1882-ben pedig Bécsbe került Novikov helyébe nagykövetnek. Tizenkét évig képviselte Oroszországot az osztrák fővárosban s nagy népszerűsége tett szert a politikai, diplomáciai és udvari körökben. Mikor Szuvalov berlini nagykövet megvált állásától, őt nevezték ki a czár a német fővárosba képviselőjévé. Jan. elején. De el sem foglalta állását, 1891. a. ár 26-án, Giers

LOBANOV HERCEG.

külügyminiszter meghalt és ő lett utódja. 1895 február 27-én nevezte ki uralkodója a birodalom külügyminiszterévé.

Lobanov herceg nemcsak államférfi volt, hanem tudós is, a ki sokat foglalkozott történelmi tanulmányokkal. Különösen a régi orosz történelem és a francia forradalom érdekelte. Bécsi nagykövet korában nagyon gyakran lehetett látni a császári könyvtárban, régi kéziratokat tanulmányozva. Bécsben írta meg nagybecsű kétkötetes munkáját, a mely főleg kihalt orosz főúri családok genealogiáját tartalmazza. — Lobanov hercegnek vannak magyar rokonai is. Legidősebb fivérének egyik leánya ugyanis Okolicsányi Sándor hágai követhez ment nőül.

Az elhunyt államférfi igen jól ismerte a magyarországi viszonyokat is s a magyar politikuskok közt számos ismerőse volt. Bizonyára része van abban is, hogy II. Miklós czár a napokban a nemzeti múzeumnak ajándékozta II. Rákóczi György erdélyi fejedelem kádját.

AZ EZREDEVI ÜNNEPÉLYEK.

Az ezredéves országos ünnepélyeket a szoborhegyi emlék leleplezése után a kassai dóm felszentelése követi, majd a Vaskapu megnyitása. Ez alatt is a gyülesek és kongresszusok napjait éljük. Az augusztus közepén megindult zömök látogatások folyton tartanak. A vidékről egymást érik a látogató rajok. A kiállításon meglátják, hogy a nyaralók és fürdőzők is visszatértek már, ezuttal korábban, mint máskor, mert a kellemetlen idő elől menekültek. Külföldi is sok megfordul most Budapesten, az utazások fő időszakában.

A kassai dóm felszentelésére Wlassics közoktatásügyi miniszter szept. 5-ikén reggel utazik el külön vonaton Kassára, a Budapestről meghívott vendégekkel. Kassa város fényes vendégzerrettel készül fogadni nagyszámú vendégeit. Bucics Zsigmond püspök megbízásából dr. Nyári Sándor tanár, az ismert műtörténész megírta a kassai székesegyház építésének történetét és a templom részletes ismertetését. A füzetet számos illusztráció érdekíti.

A Vaskapu megnyitása. A Vaskapu ünnepélyes megnyitására a német császár megérkezését is jelentették. Hivatalosan azonban erről nem volt szó. A megnyitáskor királyunk fejedelmi vendégei lesznek: a román és szerb király, kiknek bécsi követei is megjelennek az ünnepélyen. A három arany serleg, a melylyel a csatorna megnyitása alkalmából Ferenc-József-hajón a három uralkodó a mű sikerére köczintai fog, egy fővárosi aranyműves műhelyében épen most készül.

A brassói Árpád-szobor. A brassói Czenk hegyen okt. 18-ikán leleplezik le az ezredéves emléket, Árpádnak kőből faragott, negydfél méter szobrárt, melyet Jankovics Gyula fiatal szobrász készített.

Gyülesek, kongresszusok. Az országos iparos kongresszus szept. 6-ikán nyílik meg s három napig tart. Utána a Közművelődési egyesületek kongresszusára követezik. A Természettudósok vándorgyűlése szept. 12-ikén kezdődik, a nemzetközi gazdalkongresszus pedig 17-én.

Nemzetközi kongresszusok. A nemzetközi békekongresszus szept. 17—22-ikéig tartja tanácskozásait. A magyar békeegyesület nevében Jókai Mór elnök, Turr István kongresszusi elnök, felhívást intéznek a közönséghez, hassanak közre, hogy a vendégek hozzájuk illő díszrel és rokonszenvvel fogadtassanak. Lépjenek minél többen az egyesület tagjai közé. A kongresszus részvételi díja a Magyar Béke-egyesület tagjai részére egy forint, nem tagok részére két forint. Jelentkezések az előkészítő bizottság irodájába intézendők. (Nagyköruti Royal-szálloda.) — Az interparlamentáris konferencia szept. 23-ikán nyílik meg. Eddig 400 tag jelentkezett, ebből 300 külföldi, mind parlamenti tagok, sokan családokkal együtt jönnek. Német parlamenti tag 42, francia 39, belga 41, angol 137. Van közöttük több volt miniszter, államtitkár s 54 szenátor és felsőházi tag.

A bécsi szerb követ, Simics György e hó 2-ikán megleltette a kiállítást. Ünneppélyesen fogadták az igazgatóság épületében, hol Dániel kereskedelmi miniszter is megjelent, valamint a budapesti szerb konzulság.

Milanói tehnikus tanulók jártak a legközelebbi napokban Budapesten, hogy megleltessék a városnak tehnikailag tanulságos intézményeit, a közmunkákat és a kiállítást. Az ifjak hatvanan voltak, több tanár vezetésével. E hó 2-ikán Fiuméba utaztak, hová a kereskedelmi miniszter figyelméből díj nélkül utazhattak.

Berliniek érkezése. A berlini kereskedelmi és iparegyesület elnöke tudatta a kiállítás igazgatóságával, hogy október 3-ikán nagyobb tömegben érkeznek Budapestre.

A kiállítást látogatók száma. A kiállítást, a napjegyeket számláló gépek tanúsága szerint május 2-tól augusztus 31-ig 1,993,015 (1885-ben; 1,131,022) látogatta.

KONSTANTINÁPOLY BUDAPESTEN.

Az ezredéves kiállítás alkalmából a fővárosban élénken fölindult vállalkozási szellem sok olyan nagyobb szabású mulatóhelyet hozott létre, a melynek egy igazi nagy városban, hol a város nagysága mellett az idegenek forgalma is igen nagy — mint nálunk is az idén — újabbban mindenfelé fölállalhatók. A fővárosnak egyik ilyen új szórakozó helyét, a budapesti «Konstantinápolyt» mutatjuk be ez alkalommal néhány képben.

A budai Dunaparton, a Gellérthegy alatti lapályon, az úgynevezett Lágymányoson, majdnem a vasúti hidig terjed Konstantinápoly területe, s ha még nincs is az egész óriási terület beépítve, mostani állapotában is olyan, mely fekvésével, eddigi építmányaival, szórakoztató helyeivel bátran kiállja a versenyt az első rendű hasonló külföldi vállalatokkal.

A jövő nyárra remélhetőleg végre lesz hajtvaa az egész építési tervezet, a mely az új Konstantinápoly határaiúl észak felől a Gellérthegyet, illetőleg a vámházteri hidat, dél felől az összekötő vasúti hidat tűzte ki.

A budapesti Konstantinápolynak eddig elkészült részében már is sok a látványosság. Első sorban kell említenünk a Dunaszabályozás alkalmával elzárt egyik Dunaág képezte szép tavát, mely a Gellérthegy és az összekötő híd között terül s helyenként 540 méter széles. Van e tóban egy füzes és ligetes sziget is. Ez a tó és sziget adta voltaképpen a serkentést Konstantinápoly létesítéséhez. Ezen a tavon, mely már is Bosporus-nak van elkeresztelve, egész szélességében egy tíz méternyi szélességű, erős oszlopokon nyugvó fahíd vezet keresztül. A híd mintegy 30, az oszlopokból magasan kieső oszlopos toronyszerű faalkotmányokon elhelyezett villamos irlámpa egészíti ki, a melyek vakító fényt lövelnek az esthomályba, s a hidfőrlő szemléve a szintén pazarul kivilágított telep fényzőnővel együtt elragadó látványt nyújtanak.

A már említett szigeten vannak elhelyezve James Pain és fia hírneves pyrotehnikus tűzijátékészerei három, szilárd anyagból épített raktárban. Ez a sziget a fő szintere a nagy közönség előtt annyira és méltán kedvelté lett fényes tűzijátékoknak, a melyekhez hasonlók Budapesten még aligha voltak láthatók. Ezek a tűzijátékok — noha hetenként 2—3-szor ismét-

lődnek — folyton változó, érdekesnél érdekesebb látványokkal olyannyira népszerűkké lettek, hogy a mikor egy-egy újabb előadást hirdetnek, az nap a közönség ezrei lépik el Konstantinápoly területét. A fuzre röppentyűk hatalmas lövegei és pompás színváltozatai, a remek tűzképek s meglepő összetételű egyéb mutatványok páratlan gyönyörködéssel kápráztatják a nézők szemét.

Bent a telepen érdekes látni való Sadullah és társai konstantinápolyi nagy vállalkozó cégének Galata-téri keleti bazárja, mely az exotikus népek pazar izléséről tesz tanuságot. A kézi ipar remekei, perzsa és szmirnai szőnyegek, drága aranyhímzések, az ezüst- és borostyán-ipar termékei dús mennyiségben vannak itt felhalmozva. Majd egy nagyobb pavilonban Mahmud szultánnak ezüsthöl vert tábori ágya, és a perzsa sah diadalsátra (történelmi emlékek a 16-ik századból) vonják magukra figyelmünket, míg lejjebb a «Stambul-utczában» valósággal a régi Stambul zajos élete kaczag a néző elé.

Tovább haladva dr. Candiani Napoleon velencei üveggyárába érünk, a hol szebbnél-szebb üveg- és mozaik tárgyak készülnek a közönség szemeláttára.

Innét a Janitsár-térre lépünk. Ez Konstantinápoly legszébb része, a hol, valamint a Galata-téren is, nyílt színben változó ének- és zeneelőadások vagy látványos mutatványok tartanak. Közreműködnek ebben a 28 tagból álló olasz szerenade, villamos- és spanyol tánczosnők és Martin mester gyönyörű előképei. Ugyancsak a Janitsár-tér egyik pavillonjában van az énekes török kávéház, café chantant ture, a hol török énekes- és tánczosnők mutatják be nemzeti tánczaikat gazdag keleti öltözetekben.

Egyik legérdekesebb látványossága Konstantinápolynak a Lapini testvérek szobor-kiállítása, a melyben a leghírvezebb olasz szobrászoknak karrarai márványból készült remek szoborműveit árulják.

Azonkívül nagyon kellemes szórakozás itt a tevén és kairói számaron való nyargalás, a mi sok vidám jelenettel mulattatja a közönséget. Ezt is Sadullah és társa honosította meg Konstantinápolyban. Igen érdekes a csolnakázás a török káik-okon, a melyeket egyenesen az igazi Konstantinápolyból hoztak ide. Igazán káprázatos látvány, mikor ezek a fénytérben úzó tavát ellepik.

Két érdekes újabb látványossággal is gazdagodott Konstantinápoly legutóbb:

Egyik az uszó színpad, a mely az Adriai tengernek egy sziklabarlangját ábrázolja, a hol pajkos syrenek és vízi tündérek káprázatos játékokat űznek. Fénypontja ennek «Iris, az Adriai tündére» ezimű előadása.

A másik és kétségkívül legérdekesebb újsg a most elkészült új színházépület, «Frascati» a mely már feltűnő arányaival is nagy hatást tesz, s a mely minden tekintetben kitűnő és célzárnyos berendezésével, különösen a fővárosban páratlan nagyságú nézőterével minden várakozást kielégít. Jelenleg egy francia társulat tart benne előadásokat.

Egy szóval Konstantinápolyban már most is elegendő szórakozást talál a látogató, de az ősz folyamán, s még inkább a jövő évben, a mikor majd az új híd és az onnét Konstantinápolyba vezető villamos vasúti összeköttetés által a közlekedés sokkal könnyebb és gyorsabb lesz, mint ma, bizást elmondhatjuk, hogy fővárosunknak nem csupán kiegészítő része, hanem kétségkívül egyik legkellemesebb szórakozó helye lesz ez az új Konstantinápoly.

Konstantinápoly mind tágas területénél, mind pedig a Duna ottani széles és zárt medenczejénél fogva nagyon alkalmas ünnepélyek rendezésére. Ezt a Nemzeti Szalon meg is kezdte augusztus 19-ikén este, fényes jelmezes felvonulással. Nagy közönség lepte el a kies helyet, s így jelen-tékeny összeg jutott mind a Nemzeti Szalonnak, mind a hírlapirók nyugdíjintézetének. A festők sok leleményét is tarkaságot fejtettek ki. Az ünnepély főrésze II. Rákóczi Ferencnek az igazi Konstantinápolyba történt megérkezését és fogadtatását tüntette föl. Volt ezenkívül egyéb szórakozás is. A partot esti 8 órákor már egészen ellepte a közönség, hogy Rákóczi megérkezését lássa. Tarackdurróságok közepette indult meg a bengáli és villamfényvel megvilágított hajó-

Uher — Uher Ödön fényképe után. Vastagh György (nagyvezír). Gerster Kálmán (török pasa).

A NEMZETI SZALON ÜNNEPÉLYÉRŐL. — A török nagyvezír és környezet.

raj, a melyen II. Rákóczi Ferencz (Asbóth Jenő), Bercsényi Miklós és kísérete a tavon átkelt. A tó közepén kis gloriette volt elhelyezve, a melyben a katonai zenekar a Rákóczi-indulótt huzta. Közben rakétákat bocsátottak fel és az egész felvonulás páratlanul szép látványosságot nyújtott. A kikötőnél török lovastisztek, régi kurucz dalokat fújó török kürtösök, török zászlósok, török pasa és török tisztek fogadták Rákóczit, a ki lőháton csatlakozott a menethez, a mely körüljárva az utcákat, végül a janicsár-téren fellállított magaslathoz ért, a hol a nagyvezír (Vastagh György festőművész) fogadta a tarka csoportot. Rákóczi tiszteletere aztán fényes ünnepély folyt, a melyen ballet és dalárda is működött közre.

Angyal Gábor.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az alduai Vaskapu szabályozása czimmel Gonda Béla keres. miniszter. osztálytanácsos, ismert szakiró tollából épen most, a Vaskapu megnyitásának alkalmára jelent meg a mű teljesen átdolgozott második kiadása. A kétszázötven oldalas kötetet száz illusztráció díszíti, sikerült fényképfelvételek és szelvényrajzok, melyek szemléltetővé teszik, milyen óriási feladattal kell megbirkódnia a szabályozás végrehajtóinak. A szöveg pedig megismer-tet részletesen a nagy munka folyásával, a nehéz feladatokkal, s az egész szabályozási eljárással, melyben oly sok és szokatlan technikai fegyverrel kellett megküzdnie. A magyarországi Al-Duna leírása, mederalakulása s víz- és jégjárásai viszonyainak ismertetése után az al-duai hajózást, az ottani római munkálatokat, Széchenyi István gróf és Vásárhelyi Pál munkálatait, Wex és Mac - Alpint terveit, a nemzetközi bizottság munkálatait, majd a

berlini nemzetközi kongresszus határozatát, s magyar kormány javaslatát s újabb szabályozási terveket ismerteti. Azután bővebben tárgyalja a megindított munkálatokat, a szabályozási vállalat berendezését s a használatba vett munkagépeket, végül a többi al-duai zuhatagnál fogatosított munkálatokat. A díszesen kiállított kötet ára 2 frt 50 kr. Magyarország története. A Kislendy-Társaság által pályadíjjal jutalmazott művet, Varga Ottónak több száz képpel illusztrált Magyarország Történetét a vallás- és közoktatásügyi miniszterium az iskolai könyvtáraknak beszerzésre ajánlotta.

A Vigszínház elég serényen hozza színre az új darabokat, hogy játérendjét megállapítsa. Az ezredéves ünnepélyekkel annyira igénybe vett közönség figyelme e nyáron nem is igen fordult a színházak felé s az új Vigszínház is újabb és újabb darabokkal igyekszik érdeklődést ébreszteni. Ha telt házakat nem is, de azt a meggyőződést megszerelte, hogy a színház válogatott erköet gyűjtött össze, kiknek művészi intelligenciáját nagyon jól esik látni itt a fővárosban, hol ha nem a nemzeti színházban voltak, a színpadi művészet iránti igényeinket ugyancsak mérsékelni kellett, s csak ritka egyszeknek tartogattuk tapsainkat. A Vigszínház mind az egyesek művészi intelligenciájában, mind az egész előadás kerék egyenletességében, gyors tempójában, és az izléses, mondhatni díszes keretben, melyet a színpad nyújthat, megszerelte már is azt a biztossági érzetet látogatóinak, hogy az előadások savít nem kell féltene. Szept. 1-sején a «Durand és Durand» francia boház szintén ily díeséretes előadásban mulattatta a színház közönségét.

A francia ' ' ' ' Ordonneau és Valabréne műve, s Kürthy ' ' ' ' fordította magyarra. Szívesen nélküzdünk be ne a vasok sikamlósságot. Vidám abszurdum és eméség bőven kínálkozik egy estére

A NEMZETI SZALON ÜNNEPÉLYÉRŐL. — II. RÁKÓZI FERENCZ KISÉRETE.

Uher Ödön fényképe után.

való mulattatónak, mert az új darabot elég egyszer látni, akkor mulatságos, de aztán nagyon közönséges volna. Durand híres párisi ügyvéd. Coquardier nagyon megőrül, mikor egyszer Durand urhoz van szerencséje, sőt ennek leánya is megtetszik, a leányunk pedig Durand, s egy pár is lesz belőlük Coquardier nagy öröme, ki büszke híres vejére. Csak hogy az ő veje nem a híres Durand, ennek csak unokaöccse, ő voltaképpen fűszeres, de mivel se felesége, se apósa nem szenvedheti a fűszereseket, ő tovább játsza az ügyvédet, mert különben a felesége sem szeretett volna bele és nem is ment volna hozzá. Most pedig mind a kettő rajongunk érte, apósa a kertben szobrot is állíttatott neki. Előkerül az igazán híres Durand is, a kit Coquardier-ék lenéznek, mint fűszerest. A híres ügyvéd különben házasodni készül, s ime rábizonyul, hogy ő már nő. Az asszony pedig leveleket talál, melyeket női kezek írtak férjéhez, t. i. az ügyvédnek. A félreértések így nőnek három felvonáson, a mikor természetesen mindennek ki kell derülni, s a két Durand történet szerencsésen véget ér. Az előadásból ezuttal is a férfi szereplőké a legfőbb rész, először is a két Durand személyesítőjé, Góth Sándor a szorongatott fűszerest, Fenyvessi Emilé, mellettük Szatmáry Árpád (az após), Sziklai (egy dadogó ember), a kisebb szerepekben pedig Szép Aladár, Szerémi Zoltán ügyeskedtek. A kevéssé hálás női szerepek személyesítői Kalmár Piroksa, Haraszthy Hermin.

A népszínházban, hol egész nyáron az «Ezer év» alkalmi színmű járta, a játékrend most már megelevení. A primadonák is hazatértek, s Blaha Lujza asszony e hó 2-ikán lépett föl először nyári pihenője után a «Sárga csikó» népszínműben. Szorongásig megtelt a nézőtér és zúgott a taps a kitűnő művésznőnek, ki a szinpadon is a magyar dal, a magyar tősgyökeres kedély és falusi eredetiség utól nem ért képviselője.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Országos erdészeti gyűlés. Augusztus 30-ikán a kiállítás területén, az ünnepélyek csarnokában tartotta meg az országos erdészeti egyesület az évi rendes közgyűlést, melyet ezuttal közérdekű, általános körben megvitandó kérdések kitűzésével

országos erdészgyűléssé alakították, melyen nemcsak az egyesület tagjai, hanem az összes hazai erdészek is részt vehettek. A gyűlés iránt élénk érdeklődés nyilvánult s mintegy 300 erdész gyűlt össze az ország minden részéből, köztük a legkiválóbb szakemberek.

Bedő Albert államtitkár nyitotta meg a gyűlést. A beszéd jeles tanulmány a magyar erdész nemzeti hivatásáról, az erdészet gazdasági fontosságáról. A magyar erdészek hazánk ünnepeiben és érdekeinek hűségese szolgálatában mindenkor és mindenütt az első s a legjobbakhoz csatlakozva kívánnak részt venni. Nemzetünk közgazdasági életének állandóan kitartó és igaz munkásai s mint ilyenek a magyar állami élet körében nemcsak a földművelő gazdálkodás útján tudnak példaadással előljárni, de jól tudják azt is, hogy hazánknak és összes lakosságának jobbálta emelésében igen fontos és a világ minden más erdészeinek viszonyaitól eltérő nemzeti hivatásuk és kötelességük van a magyar állami érdekeknek s hazánk népeinek szolgálatára...

Üdvözölte ezután a hatóságok küldöttjeit, különösen Schmidt József kiállítási igazgatót, s indítványozta, hogy gr. Tisza Lajos elnöknek, ki betegeskedik, üdvözlötet küldjenek. Majd Horváth Sándor titkár terjesztette elő az évi jelentést. Következett ezután egy elnök, két alelnök és 30 választmányi tag választása. Tisza Lajos levélben jelentette, hogy az elnökséget tovább nem viheti, gyöngékedése miatt; de Bedő Albert azt indítványozta, hogy egyhangúlag válasszák meg. Tavi Gusztáv erdőtanácsos értekezett ezután a kopár területek beültetéséről, s erre nézve indítványt is tett, melyet hosszabb vita után a közgyűlés el is fogadott.

Másnap folytatták a gyűlést. Az előbbi napon beadott szavazatok szerint elnököknek ismét megválasztották gr. Tiszta Lajost, alelnökök lettek Bedő Albert és b. Bánffy Dezső. Folytatták aztán az értekezéseket s végül Bedő Albert elnök köszönetet mondott a tagoknak az élénk figyelemért s a gyűlést bezárta.

MI UJSÁG?

A képviselőház szeptember 3-ikán kezdte meg tanácskozásait. Csak két hónapig tartott a nyári szünet, későbbben kezdődött mint máskor, és négy héttel korábban ért véget. Az ülés előtt jóval már

nagyon élénkek voltak a folyások, s a szőnyegekkel jól elzárt ajtók daczára is a közeli választások szele fujdogált. Az ellenzéki képviselők voltak a legkiválóbbak, s ha egy minisztert láttak mindjárt megkérdézték: készülhetünk a választásokra. A képviselő urakon különben meglátszik a falusi levegő, vagy hogy sokat időztek választók közt. Egyik-másik megszakalósodott, mint Berzeviczy alelnök, a másik szakálltan lett, történetesen a kik szürkék voltak. A pártvezérek mind napsütöttek. A miniszterelnök megtartotta szokott vidám ábrázatát. Szilágyi Dezső hatalmas egészséggel foglalta el az elnöki széket. Mikor bejelent, hogy Nagy István egy havi szabadságot kért, egy maliciózus hang közbe szól: «Hát még lesz annyi időnk?» Megéljenek a jelentés, hogy a ház elnöke üdvözölte József főherceget leánya eljegyzése alkalmából. Hogy Zágrábmegye üdvözlötet küldött az erdélyes ünnep alkalmából, éljenzés volt rá a meleg visszhang. A kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot adott be, aztán Lukács László pénzügyminiszter állt föl, mire nagy csend lett. Az 1897-iki költségvetést nyújtotta be s a pénzügyi helyzetről beszélt. Az ellenzéki padokon tölcserre formált kezekkel fogták föl a szerteszt röpkedő számokat, a kormánypart pedig engedte szétröpkedni, mint valami illatot, maga pedig rózsás hangulatra ringatózott. A pénzügyminiszter emelkedő bevételéről és jó pénzügyi helyzetről beszélt. A 475.238.670 frtnyi kiadással szemben 475.326.305 frtnyi bevételt számolt. A fölölég tehát 87.635 frt. A költségvetésnek ez a legnevezetesebb száma 66.000 frttal jobb a folyó évinél. A jobboldal hosszasan is éljenzett. De az ellenzék közbekialtotta, hogy sokkal több kell kvótára. A miniszter aztán a kvótáról s a vele függő kiegyezési ügyekről is beszélt. Több gazdasági kérdésben Magyarország előnyös megállapodásra jutott Ausztriával. A kvótára nézve a kormány nem tárgyalt senkivel, nem tett kötelező ígéreteket, a kvóta megállapítása a kvótabizottság dolga. A pénzügyminisztert beszéde végén is hosszán éljenzete pártja, de Ugron Gábor megtámadta a kormányt,

HARCZ A KALÓZOKKAL.

Elbeszéli a «Patrick Henry» amerikai tengeri hajó egyik utasa.

— 1813. júliusban New-Yorkból Curaçoába utaztam a «Patrick Henry» nevű hajóval.

Még egy-beti járó-földre lehattunk Curaçoától. Magánosan ültem kabinomban, midőn a kapitány — Tuttle úr — azzal jött be hozzám, hogy valami vízi-jármű tűnt fel a láthatáron és kért, hogy jöjjenek fel, nézzem meg én is, mi lehet, mert ő nem képes tisztán kivenni. Felmentem vele a fedélzetre, s felmászva a nagy árbocokosárba, vizsgálódni kezdtem a kapitány által jelzett irányban.

— Nos, mi lát? — kérde a kapitány a fedélzetről.

— Nem lehet tisztán kivenni, — feleltem onnan felülről, — de úgy gondolom, hogy schooner.

— Milyen irányba tart?

— Délnyugatnak, épen mint mi.

Tovább is szemmel tartottam. Egyszerre észre vettem, hogy irányt változtatott s épen nekünk tart. Épen le akartam káltani ezt az új felfedezést a kapitánynak, mikor észre vettem, hogy mellettem áll, és messzelátóján nagy figyelemmel kíséri az idegen hajó minden mozdulatát. Mikor jó darabig szemlélte, úgy látszott, hogy tisztába jött az idegen járművel, leszállt és engem maga után invitve, bevezetett kajútjébe. Az ajtót gondosan betette maga után, s engem leültetve, keresztbe font karokkal megállt előttem és komolyan így szólt:

— Mindjárt gondoltam. Az a jármű — kalóz-hajó!

— Kalóz-hajó? — kiáltam ijedten.

— Az, — ismétlé a kapitány, — s megmondom, hogy miről következtetem. Mikor legelőször észre vettem, minden vitorlája be volt vonva, s ott ringattatta magát csendesen, a merre a szellő hajtotta. Egyszerre azonban, — a mint tudnillik észre vettem bennünket, — felhúzta minden vitorláját, s egész erővel indult szél ellen, az előbbivel ellenkező irányban, épen mifelénk. Világos, hogy nem volt semerre sem sürgős útja. A nyílt tengeren merő kedvtelésből senki sem teszi, hogy a szél és tenger által magát ringatni hagyja. A rabló-prédára lesett. S mikor azt észrevette, — vesd el magad! — utána!

— De hagyjuk ezt és gondoljunk inkább arra, hogy mit tegyünk? Futással menekülni? A rablónak sekély járású, könnyű, gyors hajója van. Ha a mostani irányban haladunk, egyenesen elébe megyünk. Ha irányt változtatunk, daczolni kell a széllel s hajónk kissé nehézkes és szerfeletti meg van terhelve... Vagy bevárni és

szembeszállni vele? Van ugyan egy öreg ágyunk és két hatfontosunk, de nem hiszem, hogy ágyúgolyó csak egy is volna a hajón, van néhány rozszant puskánk, de ezeken tán még lakas sincsen. A Patrick Henry azonban jó fából van csinálva s könnyen kiáll egy-két támadást.

Ha kézdten talán nem osztottam is a kapitány véleményét, látva, mily komolyan vet mérlegbe minden eshetőséget, fel-tétlenül hittem szavának. Kijelentem tehát neki, hogy ő jobban tudja, mit kell tenni, mint én, s hogy részéről teljes erőmből támogatni fogom őt terve kivitelében.

A kapitány egyszer-kétszer végig lépkedve a szobát, megállt, s kezeit dörzsölgetve felkiáltott:

— Megyan! Megyek, hogy mindent rendbe hozzak. Ön pedig hozza rendbe pisztolyait, — ha ugyan vannak — mert ütközünk lesz!

Elővettem pisztolyaimat, melyekről igazán nem ágyútam, hogy egyhamar szükségem lesz rájuk, megtöltöttem őket s azzal siettem a fedélzetre a kapitány után.

A kapitány parancsokat osztogatott legényeinek, az ágyukat vas-darabokkal megtöltette, hogyha kell, kartesztűzet ad-hasson. Aztán, mikor minden rendben volt, így szólt a legény-séghez:

— Most pedig mindenki végezze rendes dolgát, a hajó az eddigi irányban és gyorsasággal menjen, mintha észre se vennék amazokat. Ha a rablónak kedve kerekedik utunkba állani, majd megmutatjuk, mit tudunk!

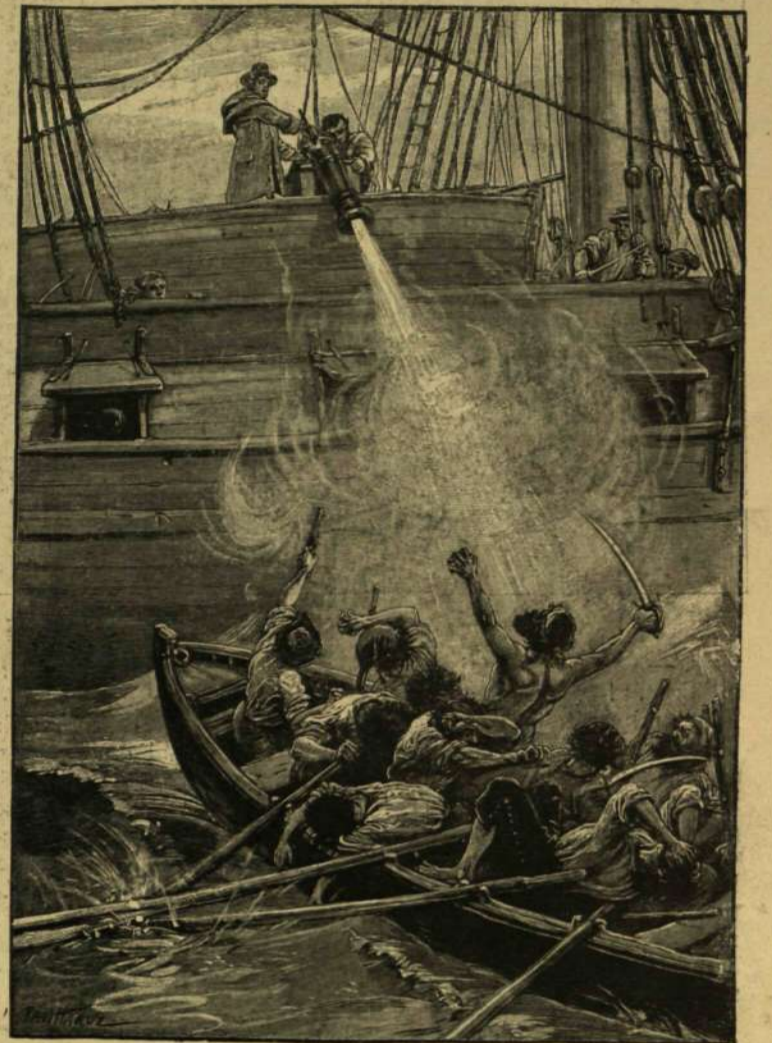
Azzal visszament kajútjébe... A kalóz-hajó gyorsan közeledett. Egészen neki feküdt a szélnek, úgy, hogy hajója orra, mely-lyel mélyen szelte a vizet, alig látszott ki a vízből, míg a hajó hátulja szinte feloldalt felemelkedett, látni engedve a fedélzetet, — mint mikor a paripa gyors rohanásban fejét szügyébe vágja...

A kalóz-hajó közeledtével legjobban akarattal sem tudtam magam úgy viselni, mintha észre sem venném — a mint a kapitány rendelé. Izgatottan mentem tehát a kapitány kajútjébe. Írásokat rendezgetve találtam ott, — előtte egy palack állt az asztalon, mely-be egy levelet tett be, s azután gondosan bedugaszolta és lepecsételte.

— Az ember soha sem tudhatja, mi történik vele és hajójával. Ha tehát se mi magunk, sem hajónk nem menekülhet innen, lesz rá gondom, hogy legalább ez az üveg kellő időben a tengerbe jusson. Talán majd hírt vihet róltunk s a Patrick Henry-ről.

— Gondoltam, hogy így lesz, — mondá a kapitány. A schooner ismét tüzelt. A golyó épen hajónk orra fölött csapott át, ketté törte a lógórindát s magával vitte a szabad Egyesült-Államok lógóját. Mikorra a füstfelleg eloszlott a schooner fölött, annak orrán már lógogott a kényvelvű fekete zászló, melynek lógóján a «Columbiai köztársaság» néve volt olvasható.

— Ezek a gazemberek, — mormogta a kapi-

Menydörgésszerű dőrej reszketteté meg a levegőt.

— «A kapitányt megölték!» — kiáltam.

Esterházy Pál és neje Mária-Czellben.

tány, — egész sereg efajta köztársaságot alapítottak már!

Aztán hozzátette:

— A rabló kezd belejönni a cselózasba. Magunknak is hozzá kell már látni a dologhoz. Legények, mindenki a helyére! Mi pedig a magunkéra!

Mindenki elfoglalta a neki kijelölt helyet, a kapitány és én pedig a mentőcsónakhoz másztunk fel, a hol a tizenégyfontos volt kiszögezve, megtöltve, mint említettem, szögekkel és vasdarabokkal, mivel, mint a kapitány jól sejtette, ágyúgolyó nem volt az egész hajón.

A shooneerről e perczben egy csónakot bocsátottak vízre, megrakva fegyveres rablókkal és kilencz evezőssel. A kilencz lapát serényen szelte a vizet és a csónak gyorsan közeledett.

A kapitány irányítani kezdé ágyúját, annyira lehajlítva annak csövét a víz színe felé, amennyire csak lehetett. Mikor azzal készen volt, meggyújtá a kezében levő kanócot, átadta azt nekem.

— Vigyázzon, uram, — szólt halkan, — és engedelmeskedjék parancsainknak teljes hidegvérrel. Mikor azt vezényelem: «tüzet!» a kanócot nyomja az ágyú lönyülésébe. Az ön és mindnyájunk életéről van szó...

Azzal szájához illesztette szöcsövét és lekiáltott a csónakban ülőkhöz, a kik száz lépésnyire lehettek a hajóhoz.

— Megállj! Ne tovább, vagy mindannyiokat a vízbe fojtalak!

A válasz a csónakról — puskák ropogása volt. Fejem körül hallám a puskagolyókat süvöltöni, s a mint ijedten néztem a kapitányra, láttam, hogy elsápad, megtántorodik és térdre esik ágyúja mellett.

— Az Istenért, kapitány úr! — kiáltám, — megsebesült?

A kapitány nem felelt. Mindkét kezével belekapaszkodott ágyújába, egyet fordított azon, neki irányozta a csónaknak és elkialtotta magát:

— Tüzet!

Engedelmeskedtem. A lönyülésből a füst siteregve csapott föl. A másik pillanatban mennydörgésszerű dörög reszketett meg a levegőt, a hajót megmozdulni éreztem lábaim alatt és sűrű füstgomolya lepétt el.

Az ágyú durranását hatalmas roppanás hangja követte, a melybe vad kiáltás, rémült jajgatás vegyült.

A mint a füst eloszlott és én letekinték a tengerre, rémítő rombolás képe tárult elém. Az ágyú csöve jól volt irányozva. A csónak eltűnt a víz színéről. Tört deszkaszálak, szétronsolt emberi testek, vergődő tetemek uszálltak a tenger hánykódó hátán.

E látványt nem feledhetem el soha, bármily

sokáig éljek is. Elborzadva ugrottam vissza helyemről a hajó fedelzetére.

E szörnyű dráma, mely ott lent eljátszódott, alig tartott tíz percig. Aztán minden csöndes lett. A tenger árja a tört roncsokat és az emberi hullákat tova sodorta. És a shooneer? Elrémlőve annyi ember szörnyű vesztén, vagy megijedve hajónk bátor ellenállásától, gyorsan felhúzta megint leeresztett vitorlát, megfordult a szél irányában s még gyorsabban mint jött, távozott.

Mire a hullákat, a fuldoklókat elsodorta vagy elnyelte a tenger, már a kalózhajó is messze, a lát-határ szélénél vitorlázott.

Mikor e szörnyű percek izgalmi elmúltak, szemem a kapitányt keresték, hogy kifejezzem előtte

hálámat mindnyájunk megmentéséért. De a kapitány nem volt sehoh lát-ható. Borzasztó sejtélem lepétt meg. Felrohantam előbbi helyemre, az ágyú mellé. A kapitány ott feküdt, arczra borulva ágyúja mellett, kezében szöcsövével. Föléje hajoltam s arczába néztem. Szájából lassan esorgott a vér.

— A kapitányt megölték! — kiáltám.

— Úgy van, — mondá ő elhaló hangon. — Vitessen a kajütbe.

A legénység hozzá sietett, karjaikra emelték, levitték a kajütbe s ott gyöngében az ágyra helyezték.

Ott fölveté bágyadt szemem. Az első kérdés az volt reszkető ajkáról:

— Megsebesült valaki a legénységből?

— Hál' Isten, senki, — felelém. — És remélem, ön sem áll oly rosszúl...

— Roszabbul aligha lehetne.

Felgomboltuk ingét. Vér nem volt sehoh, de a gyomor táján egy arany nagyságú, fekete sebhely volt látható. Beöltöztük, a se-

bet, a mennyire lehetséges volt. Akkor intett, hogy távozzék mindenki, rajtam kívül.

Mikor csak magam maradtam mellette, így szólt:

— Érzem, hogy meghalok. Az asztalon egy levelet fog találni, nőmnek, — azaz: özvegyemnek — ezimezve. Kérem, igérje meg, hogy kézhez fogja juttatni... Sokszor néztem a halál szemébe, de mindig elkerült. Most rám talált. Kegyetlen dolog, egy rabló kezétől halni meg. De legyen meg — Isten akaratja...

Megígértém, hogy személyesen fogom átadni a levelet.

— Köszönöm, — mondá a haldokló.

— Ha látni fogja nőmet és gyermekeimet, mondja meg nekik, hogy utolsó pillanatomban is rajuk gondoltam... A hajó és a rajta levő rakomány az enyém. Tegyenek mindent pénzé, azzal jövőjük biztosítva lesz.

Szájából ismét ömleni kezdett a vér. Keblét nehéz sohajtás emelte, aztán egyszerre feje mellére csuklott és — megszünt lehelni.

Más nap — tengerész szokás szerint, tengerész szertartás mellett — átadtuk testét a haboknak.

Sokat hánytorgott életében a tenger vize fölött, most — halála után — annak mélyében csöndesen pihen... Angolból: Sz. B.

ESTERHÁZY PÁL HERCZEG.

Történeti rajz.

Az ezredéves kiállítás történelmi csoportjának rendkívül becses ereklyéi között szemlélődve, bárkinek is feltűnhetik az Esterházy család műkincseinek nagy száma s gazdag változatossága, a melyeknek tekintélyes része Esterházy Pál hercegtől maradt utódaira. E műkincsek ön-

Gróf Esterházy József.

magukban is beszélő tanúi annak a fontos szerepnek, a melyet az Esterházyak nemzetünk újkori történetében vittek. Azért kétszeresen is érdekes lesz most, ha a legkiválóbb Esterházy-nak, Pál nádornak élettörténetéből közlünk néhány, a kort is jellemző adatot, egyszersmind pedig a család több tagjának, már csak a középkori magyar főúri viselet tekintetéből is felette érdekes képét bemutajuk.

Az utóbbi háromszáz esztendő minden fontos eseménye szereplői közt látta az Esterházy-család tagjait, s mióta a XVII. század első felében Miklós nádor először tette nagygyá nemzet-sége nevét, az Esterházyak története szorosán hozzáfűződik hazánk történetéhez. S ezért természetesen kell tartanunk, hogy történetíróink közül többen foglalkoztak az Esterházyak politikai működésének, az uralkodóház és az ország-

jét, Anna Juliát feleségül akarván kérni, megjelent a héllányi kúriában, hol a már ekkor özvegy Miklós nádor tartotta udvarát. Zrinyi meglátván a kertben a gyermeket, fölemelte, megcsókolta őt és így szólt a mellé álló Tar Mihálynak: «Nem sok ember tudja, micsoda gyermek legyen ez!» Tar Mihály elérte az özlést: «Talán szerencsés leszen, mert hetedik gyermeke az úrnak; igen is szereti, majd jobban a többinél.» Bár sok ilyen gyermek volna Magyarországon! fejezte be a párbeszédet Zrinyi. De még egy másik előítélet is uralkodott a gyermek sorsára nézve. Pál ugyanis foggal született 1635 szeptember 8-ikán Kismartonban. Ebből is azt jósolták, hogy elhatározó lesz a gyermek életére.

A jóslat csakugyan teljesült is. Természetesen oly kiváló férfunak gyermeke előtt, mint a

várba, ott köllött tánezolnom a magyarországi kisasszonyokkal a császár és császárné előtt. Volt pedig akkor egy igen jó tánezos kisasszony Esterházy Rebeka, szegény Esterházy Pál uram leánya; s mások is voltak, de azzal köllött az oláh tánezót járnom, ki igen jó tánezos vala. Annak utána két meztelen karddal köllött a hajdútánezót járnom, kinek igen mestere voltam akkor. Azon tánez igen tetszett a császárnak és császárnénak.

A nagyszombati jezsuita iskolában különös figyelemmel kísérték a fiatal Esterházy nevelését; az iskolai színjátékok előadásában éveken keresztül mindig tévékeny részt vett s többször kapott jutalmat is. De élete nem egyszer forgott kockán már kisebb korában s később a különböző várak ostromainál, de a Gondviselés mindannyiszor megóvta őt.

Gróf Esterházy István.

iránt egyformán teljesített nagy szolgálataik széleskörű hatásának földerítésével. — Legutóbb Merényi Lajos állította össze a családi följegyzések közt található adatokból Esterházy Pál herceg élettörténetét amaz útmutatások alapján, a melyek közül többet bemutatunk, kapcsolatban az első Esterházy herceg életéből vett néhány jelenet elmondásával s pályája vázlatos rajzával.

Esterházy Pál, a fentebb említett nádornak Nyáry Krisztinával kötött házasságából született gyermekei között a hetedik volt, s ez a körülmény már gyermekkorában nagy reményeket gerjesztett iránta, egészen hasonlóan ahhoz a még ma is uralkodó népi előítülethez, hogy a hetedik gyermek szerencsés lesz. Ennek az előítületnek maga Zrinyi Miklós, a költő és hadvezér is kifejezést adott, midőn a gyermek nén-

milyen Miklós nádor volt, a mint szükséges tanulmányait a szülői háznál s később Nagyszombatban elvégezte, nyitva állott a katonai és politikai pályák akármelyike, a melyhez több kedve volt.

Az iskolai tanulmányok mellett az élet tapasztalatai is korán érlelték akkor a főnemesi családok gyermekeit. Úgy szólván az iskola padjairól léptek a harezterre, a mely épen e tájban szinte szünet nélkül látta az ellenséget a darabokra szaggatott Magyarország különböző pontjain. Az ifjú Pál atyja halála után, bátyjának, Lászlónak a gyámsága alatt növekedett, a ki a tíz-tizenkét éves öcsését Pozsonyba is elvitte az országgyűlésre, a hol nádort választottak és IV. Ferdinándot királlyá koronázták. Ez 1647-ben történt. Ekkor szerepelt Pál először nyilvánosan, a mit ő maga följegyzett az utódok számára. «Azon gyűlésben — írja Esterházy Pál — Leopoldina császárné magyar tánezót kívánt látni, engem azért fölvetvén a

Gróf Esterházy Istvánné Thurzo Erzsébet.

Gyámja, László, a vezekényi harcban elesvén, a nádor elsőszülöttjének hagyományos feladatai a még alig 16 éves Pálra szállottak, a kit családja Esterházy Orsolyával (Esterházy Istvánnak, a nádor első házasságából született egyetlen fiának, tehát Pál féltestvérének leányával) kívánt összeházasítani. A terv, bár csak pápai engedéllyel, csakugyan sikerült. Az ifjú ekkor már pápai főkapitány és sopronmegyei főispán volt, korára tizenhét éves. Az esküvőt a fraknói várkapornalában 1652 október 21-ikén tartották meg; de mivel az ifjú épen csak hogy tizenhetedik évét betöltötte, a leány pedig még csak tizenkét esztendő volt; várnok kellett néhány évig, hogy valódi házaspárrá legyenek. Esterházy Orsolya Fraknón maradt, férje pedig Nagyszombatba ment a filozófiai és törvénytudományi tanfolyamra, a melyet harmadfél év alatt elvégezvén, 1655 februárjában megtartotta nászünnepeit az ő szerelmes Orsikájával.

Innen kezdve Esterházy Pál életének java része a községben telik el. A kis-martoni és fraknoi családi örömei hol az ágyúk dörgeése szakítja félbe, hol pedig az országgyűlésen tanácskozó rendek szőlőjék körükbe az atyja politikáját követő, a nemzetet királyával békítő Esterházyt. E közben, a mi akkor napirindben volt a nemességél, családi birtokait rendbehozásának és biztosításának ügye is ő rá nézett. Bár sokat költött a közérdek oltalmára, mégis tekintélyes szerzeményekkel növelte örökségét. Így — hogy csak a nevezetesebbet említsük — ő szerette meg családjának a csobáncai várat Rátóthtal és Gyulakeszivel együtt; ő szerette meg Léka, várát, Kapuvárt, Schwarzenbachot (Alsó-Ausztriában) s még több más uradalmat.

De nem nagy szerzőképessége tette híressé

engesztelés terén folytatja működését. A Wesselényi-féle összeesküvés, az alkotmány felfüggesztése s az erre következett Tököli-féle mozgalom meggyőzte a bécsi kormányt az addig követett szűk körű politika hibás voltáról. Most következett el az ideje annak, hogy Esterházy Pál politikai felfogása győzedelmeskedjék.

A közvetítő szerep, a melyre vállalkozott, őt is, miként atyját, nem egyszer gyanuba hozta a fölkelő nemzet előtt; de szilárdan ragaszkodott eszméihez, bár az udvar részéről is sok akadály gördült eléje. Hogy a Tököli-féle mozgalom lecsendesítessék, Esterházy Pál, mint a király főudvarmestere, többekkel együtt rávette I. Lipótot arra, hogy mielőbb országgyűlés hívassék össze, a melyen nádort választssanak s kimondják törvényben, hogy »köz hivatalokra csak honfiak emeltessek» s hogy »a végházak ma-

legfőbb törekvése vala. Jól látta, hogy hazánkban a török hatalomtól való felszabadítása milyen roppant fontosságú tény a jövőre is, azért határozottan azon működött, hogy Lipót császár és király kívánalmait teljesüljenek. S csakugyan az 1687-iki országgyűlésen ő vitte keresztül az uralkodó család férfi tagjainak örökösödési jogát s a nemzetnek a fegyveres ellenállásról való lemondását. Nagy szolgálatait a király is méltányolta, midőn őt még ugyanez év végén hercegi rangra emelte s főruházta mindazon jogokkal (büntető jog, pénzverés joga, testőrség tarthatása), a melyek a birodalom többi hercegeit megillették.

Esterházy a II. Rákóczy Ferencz fölkelése idején is hű maradt eddigi felfogásához, miért is 1712-ben a római szent birodalmi hercegség méltóságát és előjogait a nádor legidősb világi

Gróf Esterházy László.

Gróf Esterházy Lászlóné, Batthyány Mária Eleonora.

névét. Mint katona és mint államférfi egyformán az első sorban küzdött a magyar királyság függetlenségének megővéséért, a részre szakadt ország egyesítéséért. Elsőben a török hódítás ellen fejtett ki nagy tevékenységet. Mint katona osztozott Zrinyi felfogásában, kinek oldala mellett aratta első vezéri sikereit. Azt tartotta, hogy Magyarországnak legfenyegetőbb veszedelem a török hódítás, a melyet nemzetünknek önérejelével kell megszüntetnie. Zrinyi első hadtetteiről emlékiratot, a »Mars Hungaricus«-t, is készített, a melyből kitűnik, mennyire helyeselte a híres horvát bán törökverő politikáját s fegyvertényeit. Résztvett Berencze, Babcsa visszavívásában s Kanizsa sikertelen ostromában, és mindenütt kitüntette személyes bátorságát s hadszervező tehetségét egyaránt. S bár a vassvári diestelen béke (1664) aggodalommal töltötte el hazafiai keblét: nem esett kétségbe, mint annyian. Még mindig remélte, hogy a mulasztásokat jóvá lehet tenni, ha a magyar nemzet a békülékenység s a ki-

gyar kapitányok s magyar őrségek védelmére bizandók. Az udvar késelemkedett; de Tököli fölkelése és győzelme, a francia segítség s a török fenyegetése következtében végre összehívták az országgyűlést, a melyen Esterházy Pált nádorrá választották.

Mint nádor azonnal hozzáfogott békítő munkájához. A fölkelő magyarságot kérve kérte, hogy jelenjék meg az országgyűlésen, nehogy orvoshatalatlan baj érje hazánkat. De a fölkelőket Esterházy ígéreteinek őszinte komolysága sem bírta engedékenységre; mind e mellett a mi maradt az országgyűlésen alkotott, az legnagyobb részben Esterházy Pálnak köszönhető.

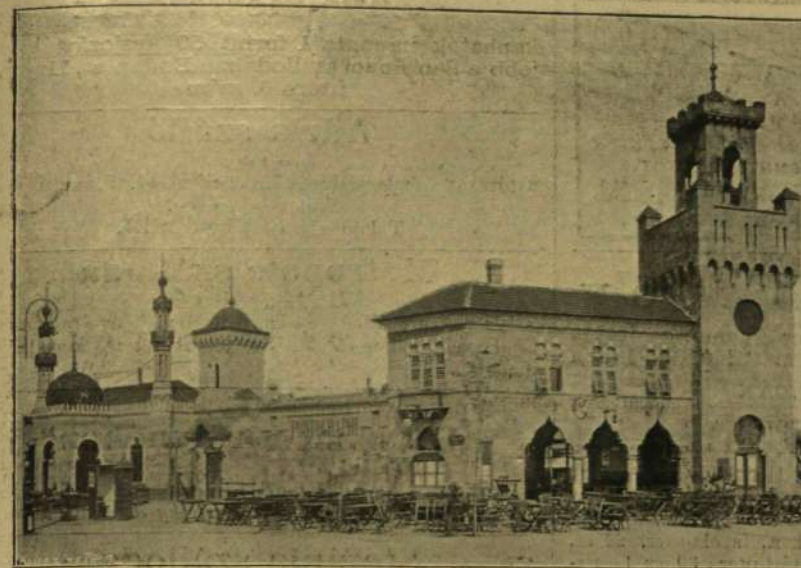
Az alkotmány valamennyire biztosítottván: a nádor legfőbb gondja a kurucok lecsendesítése lett; azonban — mint tudva van — Tököli nyíltan szövözött a törökkel, s nagy háború küszöbén állott nemzetünk. Bécs és Buda fölmentése végre fordulatot jelzett a bécsi udvar politikájában, s ez a fordulatot gyümölcsözővé tenni hazánk önállóságára nézve Esterházyknak

fiutóira is kiterjesztette az uralkodó. Így biztosított Esterházy Pál utódainak magas méltóságot és fejedelmi vagyonot egyaránt.

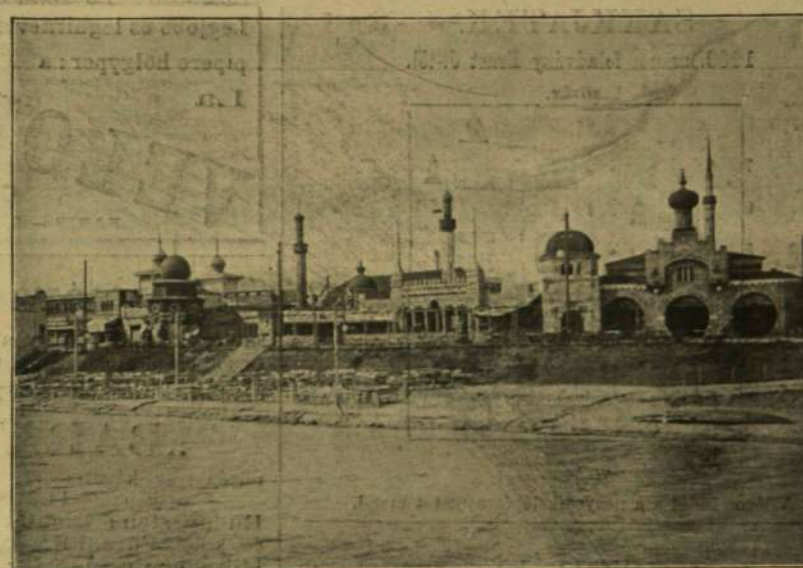
Az életrajz sikerült illusztrációi közül több arcképet bemutatunk az alkalommal. Így jelen számunkban láthatja olvasónk az »Esterházy Pál és neje Mária-Czellben« című képet Cserna Károly másolatában. A nádor ugyanis 1692-ben fejedelmi fényű búcsújárását vezett Máriával Czellbe második feleségével Tököli Évával, a híres fölkelő vezér húgával, s itteni megjelenésük emlékére készült e kép.

A család őseinek művészi kivitelű arcképei közül a következőket adjuk: Gr. Esterházy István, Miklós nádor első fia, a ki 26 éves korában hűnyt el s neje Thurzó Erzsébet (Pál nádor első feleségének szülei). Gr. Esterházy László, a vezekényi hős, Pál nádor bátyja és gyámja volt; ennek neje Batthyány Mária Eleonóra. A Pál nádor gyermekei közül Esterházy József arcképe látható még képeink között.

—y.—s.

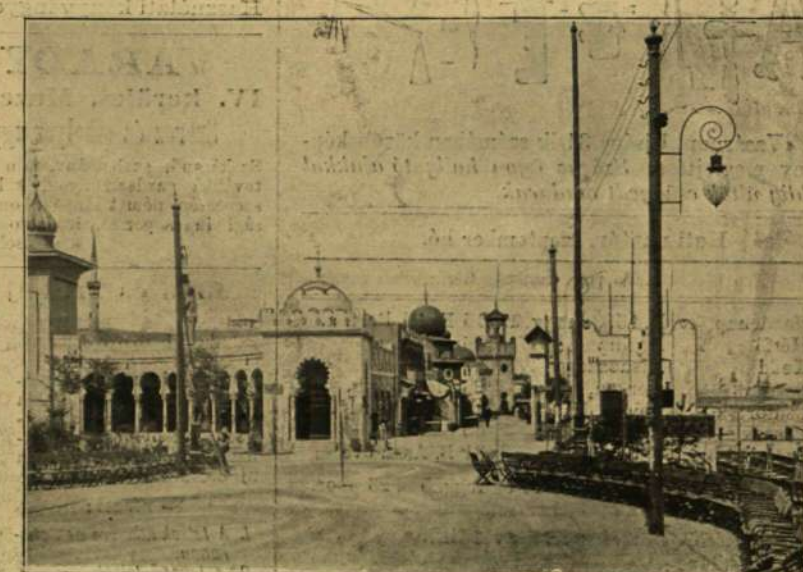
A GALATA-TÉRRŐL.

RÉSZLET A DUNA FELŐL NÉZVE.

TEVÉS ÉS ÖSZVÉRES TÖRÖKÖK.

A JANICSÁR-TÉRRŐL.

KONSTANTINÁPOLY BUDAPESTEN. — Uher Ódön fénykép után.

hogy nem mondja meg, mi a felfogása a kvóta emeléséről. Megkezdtek ezután a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat tárgyalását, az ülés végén pedig Szederkényi Nándor interpellált, s hivatkozva a képviselőház feloszlásáról elterjedt hírekre, kérdi a miniszterelnököt, hajlandó-e a ház munkarendjéről felvilágosítást adni. A miniszterelnök azonban az ülés végén nem volt jelen a házban.

Az ágyai kápolna. Kis-Jenő mellett, az ágyai erdő mélyében csendes, megható ünnep folyt le a hó 2-án, azon a helyen, hol egy esztendő előtt László főherceg a végzetes vadászatban halálosan megbesült. A szülői szeretet, a fájdalom, a gondviselésben való megnyugvás kápolnával jelölte meg a helyet, s a szerencsétlenség évfördulóján szentelte meg a vallás szertartása a mélységes kegyelet és fájdalom oltárát.

A főhercegi család az előtte való nap estjén érkezett külön vonaton Kis-Jenőre: a szülők, s a testvérek közül József Agost főherceg és Mária Dorothea főhercegnő. A fájdalmat nem zavarta fogadtatás. Szept. 2-ikán reggel kihajtatott a család az erdőbe, hol a hatóságok képviselői, az uradalom tisztviselői is összegyűltek. A fogadalmi kápolna felszentelését Oltványi Pál prépost-plébános vezette, ki az első misét és utána megható imát mondott, mely alatt a főhercegi család tagjai hangosan zokogtak. Ezután Seffer jézustársasági atya, néhai László főherceg gyóntatója, mondott misét László főherceg lelki üdvéért. A szertartás végzetével József főherceg megköszönte a hatóságok képviselőinek megjelenését, kívánva nekik, hogy az Isten védje meg őket ilyen szomorú balesettől, mint László főherceg halála volt! Ugyanekkor a budavári Zsigmond-kápolnában gyászmise volt, s a kriptában levő koporsót rózsakoszorúkkal borították el. Egyik aradi lap szerint Mária Dorothea főhercegnő festette a kápolna oltárképét.

Brassai Sámuel ünneplése. A kolozsvári hírlapírók és írók körének gyűlésén indítványt tettek, hogy a kör végleges megalakulásakor tartandó díszközgyűléssel kapcsolatban a legelső élő magyar író és hírlapíró Brassai Sámuel tiszteletére ország-

gos jellegű ünnepélyt rendezzenek. Az ünnepély részleteinek kidolgozását bizottságra bízták. Azt az indítványt is valószínűleg elfogadják, hogy a díszközgyűlés alkalmából Brassai-érmek veressenek s azok részben évenként a kolozsvári unitárius főiskola jelesen végzett növendékeinek kitüntetéséül adassanak át.

Ybl szobra. A nagynevű magyar műépítésznek, az opera és a lipótvárosi bazilika tervezőjének, Ybl Miklósnak a szobrát már felállították a budai Dunaparton, a várkert alatt levő téren. A bronz szobor, melyet Mayer Ede szobrász mintázott, álló alakban örökíti meg Yblt, egyik kezében a körzövet, a másikban egy épület tervrajzával. A szobrot terméskőből faragott csinos talapzatra helyezték, a melynek a környékét most parkozzák. A szobrot szeptember 8-án leplezik le.

A »Vasárnapi Ujság« vidéki előfizetői kedvezményében Budapest pontos utmutatóját díjtalanul kaphatják, ha a bekötési és bélyegköltségek fedezetére kötött példánynál 25 krt, fűzött példánynál pedig 20 krt küldenek be kiadói hivatalunkhoz. Éme könyv a milleniumi alkalmából készült, s mintegy 200 oldal terjedelemben 40-nél több képet, Budapest térképét, a kiállítás tervrajzát valamint 10 drb kedvezmény-jegyet tartalmaz, mely utóbbiak a könyv tulajdonosának a kiállítás tartama alatt 4—33% engedményeket biztosítanak. Utáigazító tartalmánál fogva ezen könyv a székesfővárosba feltráuldo idegennek igen használható zsebkönyv.

HALÁLOZÁSOK.

SZEFFI Mór, író, nyug. főreáliskolai tanár, volt miniszteri titkár, elhunyt aug. 28-ikán a somogygyeji Tabon, hová üdülés végett ment. A hatvanas és hetvenes években fejtett ki irodalmi működést. Irt elbeszéléseket, s »A harmadik szomszéd« című regényt, melyben a falusi népet és életét sok igazsággal rajzolja, s mely legjobb szépirodalmi munkája. Fordított sok ismertebb czíkket, és szerkesztette nevével együtt (Kánya Emília, az »Emília« néven működött írónő) a »Családi kör« szépirodalmi lapot, melyet sokáig fenntartott a közönség bizalma. E lap megszüntével már csak ritkán irt valamit

Szegi s mint tanár működött tovább. Szemere Bertalan 1848-iki miniszter Szeghi belügyminiszteri titkárnak nevezte ki. Szeghi az 1867-iki földművelésügyi miniszteriumban is titkár volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZLOVIZ BERTALAN, az irgalmas rend váci tárházának tagja, perjel és rendtartományi tanácsos, élete 70-ik évében, Váczt. — LÖRINCZ KRISZTÓF, földbirtokos, 58 éves korában Jász-Berényben. — MENNER KÁROLY, nyug. főszékesegyházi kartag és rajztanár, 92 éves korában, Egerben. — PEYSIK IMRE, nyug. községi jegyző, Czibakházán, 53 éves korában. — Id. FÜGHES EMIL, nyug. fővárosi főkeresz, 66 éves korában, Budapestben. — Kisbaári Kiss Ernő, 37 éves korában, Zomborban. — SCHNEKENDOFF BERNÁT, a nagyváradi haladó izraelita hitközség második rabbija. — BARÓTHI BEKE MIKLÓS, főgymnáziumi tanuló, 16 éves, Zomborban.

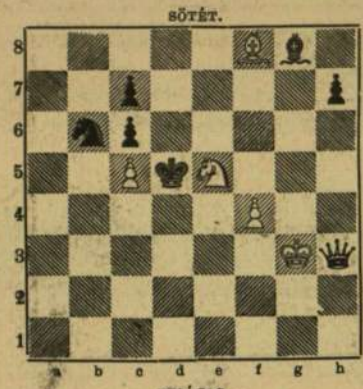
ÖZV. DESSEWFY EMILNÉ grófné, szül. Wenckheim Paulá báróné, palotahölgy, augusztus 23-án, életének 80-ik évében, végelgyöngülésben, Bud-Szent-Mihályon. — ÖZV. GRÁFFENTHAL VINCCZÉNÉ, szül. Uhl Anna, 76 éves, Budapestben. — ÖZV. CSÖRKE JÓZSEFNÉ, szül. Komáromi Karolin, 68 éves, Tibold-Darócson. — VÉRTESSY TRVADARNÉ, szül. Banthler Izabella, 26 éves, Mártonyán. — ÖZV. TRAVNYIK JÁNOSNÉ, szül. Offenbach Erzsébet, 71 éves, Budapestben. — MÉSÁSIOS MIHÁLYNÉ, szül. Szantner Lenke, 54 éves korában, Budapestben. — KERÉKES KÁROLYNÉ, szül. Novobátzky Anna, a nagyváradi kath. püspökség néhai udvari tisztjének özvegye, 75 éves korában, Budapestben.

Szerkesztői mondanivalók.

Árnyék. Vannak sikertelt sorai, sőt az egész ötödik versszak költői érzékről tanuszkodik; de maga az egész költemény, virágos szavai dacára, száraz, okoskodó. Johanna királynő. Nem elég »a balladák törvényeit tanulni«; a költői tehetséget csak kimitvelheti, de nem pótolhatja az elmélet. Ez a kísérlet egészen győngye s egyáltalán nem árul el költői hivatottságot. Nem közelítők: Népdaok: Bús gerleze. Tova repül... A csinált népdalok rendes hibájában szenvednek, trések, tartalmatlanok; legfőbb a másodikban van egy kis gondolat, a mi még nincs agyoncsépelve. — Hűbérsed. Van benne gondolat, csakhogy szerző nem tudja elég értelesen, kifejezni.

SAKKJÁTEK.

1968. számú feladvány Ernst J.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

KEPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 34-ik számában közölt képtalány megfejtése: Száras ágon hallgató ajakkal meddig ültek csüggőt madarak.

Heti naptár, szeptember hó.

Table with columns for Day, Catholic calendar, and Greek calendar.

Felöltes szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Selyem-damasztok 65 krtól 14 ft 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér színes Henneberg-selyem 35 krtól 14 ft 65 krig méterenkint...

A főváros legszebb látványossága

A Magyarok Bejövetele

Feszty körkép

Városligetben Andrassy-ut végén.

Látható

reggel 6-tól este 10 óráig,

az esti órákban

villany-világításnál.

Belépő díj:

Reggel 6-tól délelőtt 9 óráig 30 kr., gyermekjegy 20 kr. — Délelőtt 9-től este 10 óráig 50 kr., gyermekjegy 20 kr. 12. sz. cs. és kir. vonat-hadosztály 287. sz.

Hirdetmény.

1896. évi szeptember hó 29-én és 30-án mindkét nap reggeli 7 órától kezdve Nagyszébenben a Hermann-piaczon (a nagy gyalogsági kaszárnya előtt) körülbelül 180 kincstári, nagybórára vonatára használt, a vonatpáthoz tartozó kiselezett ló árverési uton eladatik.

A lovak a legtöbbet igérőnek azonnali készpénzfizetés ellenében és az esedékes bélyegdíj lefizetése mellett adátnak át.

Nagyszében 1896. évi szeptember hóban.

A 12. cs. és kir. vonat-hadosztály eladó bizottsága.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgygypor: a La

Leggyorsabb segély

székrekedés, étvágytalanság, gyomor-, főfájás és az ebből eredő bajok, valamint fülzúgás ellen a ZENKE ZOLTÁN

„BARÁT ITAL”

nővénytész készítménye. Használati könyvvel együtt kapható 40 és 80 kros üvegekben. Budapest: Richtárszky Ernő II. ker., fő-utca 49. szám, Füredi József II. ker., Iskola-utca 22. sz. Hilscher Rezső IX. ker. soroksári-utca 39. sz. fűszerkereskedésben továbbá a főváros minden nagyobb üzletében és a vidéken, valamint a készítőnél utánvét mellett H.-M.-Vásárhelyen, Árpád-utca 12. szám. Használati könyv ingyen és bérmentve küldetik.

VÁRADY MÁRTON

IV. kerület, Múzeum-körút 35. szám. Szerez és elhelyez egy helyben mint vidékre:

Szakácsnő, szobalány, mindenes leányok, dada, vasalónők, továbbá gazdaságnyok, kulesárnyok, társalgónők, ársnők, szepességi német lányok, bonnekat, gyermekkereszténők, urasági inas, portás, íróasztalos, lovasz, kocsis, kertész és szakácsok stb., stb.

Molnár és Trill új szerkesztű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fészen körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztás látványosság.

- Fő részei: 1. A lelkek átkelése az Acheronon. 2. A lebegő lelkek. 3. A tékozlók és fősüvények hegye. 4. Dís vár. Az izzó torony. 5. Az égő sírok. 6. Az ember-fák erdejé. 7. A vér folyó. 8. Az égő lábak mezejé. 9. Az ostromlottak. 10. Az aranycsuhás barátok körmenete. 11. A mézárás. 12. A klygók földje. 13. A jégvilág.

Belépő díj 50 kr. A Városligetbe menő villamosok, omnibuszok és lóvonatu kocsik megállás helye. A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképből vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr. A nap változó világossága szerint változó színhatások! A tüneményes festészetnek legnagyobb és egész világon egyedül álló alkotása.

A hangszer-kiallításán mindennap d. n. 4—7 óráig

Margit és Gizella

leányaim saját készítésű czimbalmon kettesben hangversenyzenek, belépődíj nélkül. — Ajánlom minden felszerelt hangszer-raktáramat hegedű, fuvola, harmonika, automaták zenével, zongora, czimbalmonok s egyéb hangszerre. Czimbalmon iskola 3.50. Czimbalmozók Folyóirata egy évfolyam 4.80. Elfogadok minden e szakba válogatásokat. — Képes árjegyzéket ingyen küldök. — Tisztelettel

HORVÁTH ISTVÁN,

József főherceg 5. cs. és kir. fensége udvari szállítója, Budapest, Kerepesi-ut 46. és Erzsébet-körút 2. szám.

A ki hangszert, húrt vagy hangszertelket és ezekhez hasonlókat megadni, forduljon bizalomtellel a fent nevezett és világszerte ismeretes céghez:

A. OSMA in Schönbach

A gyárból mint első formában és legolcsóbban fog venni. Főraktár Magyarországon: Pest, Erzsébet-körút 2. szám. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Kényelmes szobák

kaphatók naponta 1 forint 60 krajczártól feljebb a San Souci-szállóban Budapest, Hajnal-utca, 6. szám.

Adria szálló I-50 rangú, a főváros központjában, Kerepesi-ut 41. szám a nép-színház közelében. Tulajdonos RÉMI ROBERT.

Metropole szálloda

VII. Kerépesi-ut 58. Elsőrangú szálloda, kedvező helyen, kényelmesen berendezve. Kitűnő ételek és italok, figyelmes kiszolgálás mellett.

Elsőrangú szálloda Erzsébet királynéhoz Budapest, IV., Egyetem-utca 5. Kényelmes egyes és családi szobák mérsékelt árban. Előjegyzések elfogadtnak. Bereczky J. szállodatulajdonos.

Stefánia szálloda

VII. Murányi-utca 53., közvetlen a kiállítási területe mellett. 70 szőpen berendezett szobával. — Szobaárak 24 órára 80 krtól feljebb, szülők esetén kérést előjegyzéseket a szálloda igazgatójához küldeni. Fapp Emő Nagymenyéri Rajcs Zoltán szálloda-tulajdonos.

Páris szálloda

VI. Váci-körút 25. Kényelmes 100 vendégszoba, elegáns kávéház és ét-terem, izlésesen berendezett Bachus-pince. Minden pályaudvarhoz kényelmes közlekedés, villamos-vasut megállókhoz. Előzékeny kiszolgálás és mérsékelt árak. Simon Pál szálloda-tulajdonos.

Debreczen szálloda

közel a keleti (központi) pályaudvarhoz, kocsiféslelges. VII. Kerépesi-ut 88. Szobák mérsékelt árban; tisztán kezelt italok, valamint jó magyar zamatos ételek kaphatók.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággyal fordulhat annak eltüntetésé végett a világhírű Serail arczenőcsőhöz, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arcbőrt vakító fehérre, tisztává és üdév teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapest: Török József gyógyszerész urnál és minden magyarországi gyógyszerterében. Rozsnyay Mátyas gyógyszerész, Aradon.

MARGIT-CRÉME

hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczereje (nem zsíros kenőcs) rövid idő alatt tisztítja és szépíti az arcbőrt, eltávolít az arcbőr minden nemű bőrtisztálanságot. Egyedüli szer szeplők, májfoltok, pattanások, bőrtka (mitesser) ellen. Bámulatos hatása abban rejlik, hogy a bőrre kenve az által rögtön felvéttetik és ez okozza azon csodás átalakulást, hogy szeplővel vagy májfoltokkal teljesen fedett arcz 3-4 nap alatt alábbstom fehérré lesz. Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a örmevel bekenett bőrön a hölgygypor remekül tapad. Ára 50 kr. 1 frt. Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgygypor, fehér, róza és crème színben ára 60 kr. — Margit-főgöpgy 50 kr.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerterára, Aradon, Deák Ferencs-utca 11. sz. Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

LIPIK JODFÜRDŐ (SZLAVONIÁBAN).

Kitüntetve: Budapest 1895. London 1892. Bécs 1894. Róma 1894.

Vasuti állomások: Pakratz-Lipik (déli vasut) metentéri jegyek 33% árleengedéssel és Oknesan (m. á. v.) zónatárfia.

Egyetlen jódos alkalikus hőforrás a kontinenzen. Állandó hőfoka 64 C. Hegyek által védett égjel. A legnagyobb fényvel és pompával berendezett és szimpádál ellátott gyógyterem, valamint hasonló nagy fényűvelésű kiállított új étterem és kávéházi helyiségek, nagy új gyógyszállók. Villamos világítás. Igen kiterjedt árnyékos park, mely lawn-tennis pályát, lövöldét, tekepályát, tornateret stb. tartalmaz. Pompás és nagy fedett sétány, fürdőhelyiségekkel, a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett porcellán, márvány és szászó fürdők, terjedelmes fürdőmedencék (Pepidestum). A lipiki hévíz nagymennyiségű natrontartalmánál (magyar Émsz), valamint magas hőfoka és jódos óssekkötéseivel fogva jó és fürdőkúrának a legjobb sikerrel használhatók a test nyak-lytyáinak mindenemű hurutos bántalmainál (gyomor-, bél-, gégehurut stb.); csuszos és köszvényes bajoknál és forrás előző helyen áll az európai források között, valamint migrig-és vérhajókál, görvőgyógyászati, szeszámgyógyászati stb. Mint hivatalos fürdőorvos Dr. Marschalko Tamás működik.

Jóviz-szétkülés mindig friss töltesben az igazgatóság által. Főraktár Magyarországon: Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. Bécs, Joesingergitasse 4. Mattoni Henrik Bécs, Tuchlauben, valamint minden nagyobb drogmásnál. — Bármely felvilágosítást készséggel szolgát a lipiki fürdőigazgatóság.

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE

fiataloknak és öregeknek elbeszéli VARGA OTTÓ az «Aradi Vértanúk Albuma»-nak szerzője. Befejezett mű egyetlen kötetben, több száz szép képpel illusztrálva, a Franklin-nyomda pompás kiállításában.

E munkát a Kisfaludy-Társaság pályadíjjal jutalmazta, a N. M. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium valamint Budapest Főváros összes iskoláinak melegen ajánlotta.

Portómentes megküldéssel ára: fűzve 7 frt; díszes kötésben 8 frt. Kapható szerzőnél (Budapest I., Vár, Diszter 10.) Megrendelhető leggyorsabban postautalványon.

KÜHNE E. MOSONBAN.

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára (1856) ajánlja 40 év óta általán elismert és több mint 17.000 példányban elterjedt SORVETŐ-GÉPEIT sik és hegyes talajra. — Egyedüli gyártása a szab. Laacke-féle szántóföld és rétboronáknak (25-féle nagyságban). Ventzki-féle szab. takarmányfűlesztők. — Új hengerek. Sack-féle ekék minden nagyságban, 2, 3, és 4 vasu ekék bármely talajviszonyokhoz. Itosták, magtárostá, 33 frt. Konkolyozók, morzsolók, szecsavágók stb. ÚJ: CZIROKCSÉPLOGÉP. Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57a szám.

Dr. LENGIEL FRIGYES-féle nyirfabalzsam

ajánlja Dr. med. Raspi tanár egyetemi prokurátor Bécsben és Peufflich tanár által Londonban. Megvizsgált módszer szerint már az 6-korban is mint kitűnő szepítőszereket ismert nyírfá vegetabilis anyagából készítve; lehámló hatással bír és kisimítja az arcbőr keletkezett ráncokat és himlőszemölcsöket, eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajeleket, orrbőrt, mitesser és a bőr tisztálanságát a legrövidebb idő alatt és az arcbőrnek fiatal, üde arczsint kölcsönöz. Figyeljünk Dr. Lengiel Frigyes nevére és feati védjegyre. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására szolgál Dr. Lengiel Frigyes Benzoi szappana darabonként 60 kr. Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerterében király-utca 12.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely. BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7 C. hévíz kitűnő eredménnyel használtott a követező kóralakok ellen: körsvény, csusz, szabák, idült kitégek, májgyomor-, bélbántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garatgége-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fürdő. Tiszta, portmentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, távirtd., gyógyszerterár és elismert jó konyha. Rendelő fürdőorvos Dr. Bauer Antal főhercegi udvari orvos. Naponta katonas- és cigányzene. Hajköllekedés félóránként. Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig. A szobaáraknál szept. hóban 30% engedmény. Árszabály kivételre bérmentve küldetik. A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

Magy. kir. államvasutak. (Nemzetközi körutazási forgalom Franciaországgal és Angliával.) A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint 1. á. augusztus hó 10-én a nemzetközi körutazási forgalomban Franciaországgal és Angliával a francia-angol-belga-luxemburgi-német-svájci-osztrák-magyar körutazási forgalmak számára 1. é. május hó 1-től érvényes személydíjzabárhoz és függelékéhez az I. pótlék lép életbe, mely helyesbítéseket tartalmaz. Budapest, 1896. augusztus 29. Az igazgatóság.

Vérszegényeknek és üdülőknek.

Németbirod. jegyzőkönyv 72168. szám.

Raktárak Budapest: Török gyógyszer-király-utca, Egger nádor-gyógyász. Váci-körút, Budai Emő városi gyógyszer. Nevada Kossuth Lajos-utca, Detsinyi Váci-körút, Detsinyi fürdő-utca, Mondlió király-utca, Molnár és Moser koronaherceg-utca, Lux Museum-körút, Petróvics Bécsi-utca, és mindengyógyászterében és droguerterében. A hol nincs, küldünk directe. Gyár és postaküldés ROSENFELD ÉS BALÁS okl. gyógyszerészek, illatszergyár Budapest, Dávid-utca 9. sz.

Konstantinápoly Budapest.

A főváros legszebb és legkellemesebb látványos mulatóhelye a Gellérthegy alján. — Hetenkint 2—3-szor rendez JAMES PAIN, a világhírű angol pyrotechnikus. LÁTVÁNYOSSÁGOK: Keleti nagy bazár, ezzel kapcsolatosan Sulejman szultán ezüstágya és diadalnátra (3 millió franc érték), török táncosnők, velencei üvegfüvő, különféle török és olasz látványosságok.

Csolnak-corsó a Bosporuson,

lovaglás elefánton, tevéken, ázsiai öszvéreken, tündéries kivilágítás mellett. Diszfelvonulás exotikus pompával.

UJ LÁTVÁNYOSSÁGOK:

Martin gyönyörű előképei, Frascati kert, vízi ballet, „Iris“ az Adria tündére. A népligetben útvesztő stb., stb.

KÖZLEKEDÉS: Az összes hajóállomásokról, villamos és lóvasuton. Belépő díj: rendes napokon: 30 kr., tüzijátékos napon: 40 kr.

BUDAPESTI CZÉGEK.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon.
Arjegyzék bérmentve.
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapították 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

27 éven át
v. állami kórházi
igazgató orvos
gyógyít gyorsan, discre-
tül és biztos sikerrel
minden férfi és női bajt.
Czim: Kardos
specialista,
Kerepesi-út 6. (kere-
pesi-bazár) I. em. ajtó 2.—
Bendel: d. e. 7—8, 11—2,
d. u. 6—7-ig. Levélben is.

Franklin-Társulatnál megjelent.
POCSAJYÉK.
Regény.
Irta
Frohlichné Mária Paula.
Ara füve 1 frt 50 kr.

Gummiáruk,
betegápolási cikkek *sdrükölők* (óvszerek F. Berguerand
párisi gyárostól), legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
Budapest, Erzsébet-körut 50.

A Magyar Asphalt
részvény-társaság
Budapest, Andrassy-út 30
elvallálja jótállás mellett
legelőnyösebben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökeros
szárasztatását.
Telefon.

37. SZÁM. 1896.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 13.

43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 •
Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre — 4 •
Csopán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félévre — 2.50
Külföldi előfizetésekre a postai
meghatározott viteldíj is csatolandó.

Főiskolai igazg.-orvos **Dr. KUN ZOLTÁN** kipróbált gyógyszerel
Vérképző labdacok, rőszaszínre czukrozza: vérszegé-
dők, görvénykőrosok, lástalan tudóbetegnek legjobb
gyógyszere. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.
Hurut labdacok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut,
tudóvész, hidegtelelés, malária, gyü-
mökör ellen legkitűnőbb! 1 üveg árszínkét czukrozott labdaca
ára 1 frt 80 kr.
Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRRI-
GALO POE** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájszék fölött: Kitűnő
óvszere a ragályos torokbajoknak is!
Ára 60 krajnár.
A Purpurin Crème az arc- és kézköcsöknek meglepő hatása
van 5 nap alatt az arczot minden
foltot eltávolít s bárszonszertvé változója. 1 tégely 1 frt 20 kr.
Kaphatók a készítőnél:
TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznel
Sárospatakon.
Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-
utca. Dr. Buday Emil gyógyszerárban, Városház-tér. Minden
drogus-üzletben és gyógyszerárban kaphatók.

A természetes savanyúvízek között a
Krondorfi
alkalikus SAVANYÚKÚT
elsőrangú kitűnőségek
egybevágó vegyelemzése alapján milyenséggel
az első helyet foglalja el.
Magyarországi főraktár:
V. Széchenyi-utca 3. — Telefon 1108 sz.

A SZÉPSÉG
ÁPOLÁSÁHOZ.
Eddig el nem ért
HATÁS.
KIELHAUSER H.
folyékony
Glycerin-Crème
ártalmatlan anyagokból készült si-
került-vegylék, mely nemcsak a
bőrt finomítja, hanem tényleg
az ifju üdösséget eleveníti és azt
állandóan fenntartja. Legjobb óvszer
levegő, szél és napstítés ellen,
eltávolít napfoltot, szeplőt,
májfoltot és minden más bőrtisztatlanságot.
Glycerin-Crème-Szappan
kiváló anyag, bárszonszertvé bőrt illék elő. A Glycerin-
Crème használatánál ajánlható a
Párisi Hőlgypuder
a legártalmatlanabb puder, a bőrt szép fehér színre
változtatja és azt simán és szárazon tartja.
Hamisított párisi hőlgypudertől és
Glycerin-Crémétől ósakodjanak: csak az
u. csaldó, melyen a czimképen, valamint a
SCHUTZ-MARU leírásán a mellékelt védjegy van.
Raktár minden gyógyszerárban és illatszere-üzletben.
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF**
gyógyszerár Budapest, Király-utca 12.

Kathreiner féle
KNEIPP-MALÁTA-KÁVÉ

Mindenütt kapható - 1/2 kiló 25kr.

A világ legnagyobb csataképe.
Kosciuskó győzelme
Raczlawiczánál.
STYKA és KOSSÁK lengyel festő-
művészek óriási körképe
a városligetben **Aréna-út.**
Reggel 8 órától nyitva.
Este villamos világítás. Villamos vasút végállomása.
Belépti díj 1 korona.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legfinizáltabb gyógyászati
SAVANYÚKÚT

Páris 1889. **Kitüntetve** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.
Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-től Berlin SW., Friedrichstrasse
220, a franciaországi orvosi társulatok tagja.
Orvosilag legjobban ajánlatik Rendkívül sike-
res, még idült gyomorbojoknál is.
Szállít próbára ingyen, csopán a viteldij meg-
térítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: Török József gyógyszer.
király-utca 12. szám.

Plasticon, Andrassy-ut 69-
Igen tisztelt asszonyom!
Mélyen tisztelt uram!
Kötelességünket teljesítjük, ha tisztelettel ér-
tesítjük, hogy a régi műcsarnok palotájában,
Andrassy-ut 69. szám, a hol a „**PLAS-
TICON**“ vállalat mutatja be az ő művészies
látványosságait, megnyitották a

KALIFA
tündéerkertjét.
Az ezeregy éj csudás regéi írják le a költői mű-
vészetnek ezt az alkotását. A szemnek káprázatos
látványossága ez a kert. Pazarul ékesítve keleti
növényekkel, illatos virágokkal.
A Kalifa tündéerkertjét
és a „**PLASTICON**“-t
nézze meg mindenki!
Budapest. 1896. évi május hó.

„**PLASTICON**“, a műcsarnok
régii palotája, Andrassy-ut 69.
ŐS BUDAVÁRA
a főváros legelőkelőbb látványos mulatóhelye
(a kiállításal kapcsolatban)
május 1-én megnyit. — Nyitva délelőtt 10 órától
reggelig.
Bérletjegyek az évadra 6 frt.
Kaphatók: Ős Budavárban (állatkert). Előjegyezhetők:
„Millenium“ utazási és ellátási vállalatnál (Gizella-tér 4.), vala-
mint a **Telefon-Hirmondó** városi irodájában (Andrassy-ut 30.).

Elite kávéház
a budapesti karambol kör helyiségeivel
VII., Kerepesi-ut 20.
A főváros legnagyobb kávéháza. Az ország leg-
jobb 12 billiárdjával. Hideg buffet. Tiszán ke-
zelt italok. Pontos kiszolgálás. Az összes bel- és
külföldi hírlapok. 50 Telefon-Hirmondó! Estéknél
czigányzene. Kétféle ventilatio.
Az Elite kávéház
tejszarnoka
a kiállítás területén. A villamos vasút megállóhelye.
(Hőfödté pavillon, jégcsapokkal, a Ganz és malom-
ipar pavillonok előtt). A kiállítás látogatóinak ked-
venc találkozási helye.
Hideg ételek és pompás italok rendes városi árak
mellett.

Pokol kávéház
a híres Dante pokol-körkép területén levő kertben.
A főváros legkedvesebb és legkellemesebb üdülő
helye. Nap és eső ellen védő markisokkal. Előfűk
és bokrok között lévő árnyas lugasokkal. — Rendes
városi árak!
Pilseni sörcsarnok
Ős-Budavárban.
A kiállításból átvívó hid lábánál. Czigányzene,
katonazene és külön szimpaddal.
Elvünk mindentől a legjobbat nyújtani mér-
sékelt áron.
HEINDL FERENCZ és ADORJÁN GYULA
tulajdonosok.

MARGÓ TIVADAR.
1816—1896.
ŐRÖK ÁLONRA hűnyta le utolsó napjáig vizs-
gálódó szeméit Margó Tivadar, az a kiváló
ember, a ki mint tudós, mint tanár és mint
író egyaránt emlékeztetéssé tette nevét az emberi,
különösen a magyar művelődés történetében.
81 évre terjedt élete szakadatlan munkásságban
telt el. Lankadatlan szorgalommal párosult nagy
tehetsége szüntelenül igazságok fölismeréseért s
kiderítéseért buzgott. Egyre az élő természet
mélységeit és magasságait járta, hogy kutatásai-
val mennél több tekintetben előmozdíthassa az
emberi tökéletesedést. Legsikeresebb, sőt úttörő
volt munkássága az úgynevezett szövettanban,
az összehasonlító boncztanban és a tudományos
állattanban, melyek részben, legalább nálunk
az ő vizsgálódásainak köszönhetik mai nagy
fejlettségüket.

Nemcsak ifjúsága éveit, hanem még férfikora
jó nagy részét is előkészülő tanulmányozással
töltötte. Szaktudománya terén mindent akart
ismerni, a mit mások ő előtte végeztek vagy
alkottak, hogy aztán annál biztosabb sikerrel
foghasson hozzá az önálló munkássághoz. És
hogy céljait helyesen tűzte ki, bizonyítja egész
élete, s bizonyítják fáradozásainak maradandó
becsü gyümölcsei.

Utolsó éveiben kissé ernyedezni kezdett az
agg tudós életerej; de azért még csak e hó
legelején sem gondolta volna senki, hogy szept.
5-ikének reggelén már holttestére vesse világát
a kelő nap. Egy magában véve csekély ok idézte
elő véglgyengülését. Négy nappal előbb pusztas-
zentlőrinczi nyaralójának a kertjében elbukott
és megütötte magát. Nagyobb látható sérülése
nem volt, de azért rögtön ágyba helyezték, mely-
ből aztán nem is kelt fel többé.
Margó Tivadar, kinek letűnté nagy veszteség
főleg a magyar tudományra nézve, 1816 má-
rczius 5-én született Budapesten. A gymnasium
elvégezése után részint a budapesti, részint a
bécsi egyetemen hallgatott filozófiai, természet-
tudományi, majd orvosi és sebészeti tudomá-
nyokat, melyek végeztével előbb (1834-ben)
bölcészeti, később pedig (1840-ben) orvos- és
sebész-doktorrá avatott, s néhány évig segéd-
orvos volt a bécsi közpórházban. Utóbb haza-
tért s a budapesti egyetem kötelekébe lépett,
hol hét évig tanáreségd volt a physiologiát és

MARGÓ TIVADAR.
Ellinger Ede fényképe után.